అడవికాచిన వెన్నెల

మొదటినుంచీ అడవిలో సంచారం, జంతువుల్ని వేటాడ్డం అంటే ఎంతో సరదా నాకు. ఎఱగా చెట్టుకి మేకని కట్టేసి, చెట్టుమీద తెల్లవార్లూ కాచివుండడం, వొకముసలి పులి రావడం, దాన్ని తుపాకితో కాల్చటం, అది గాయపడి కుంటు కుంటూ పోవడం–మామయ్య చెప్పిన యీ అనుభవం నేనెప్పుడూ మరచిపోను. కొద్దో గొప్పో నాగరిక జీవనానికి అలవాటుపడ్డ అందరికీ, యీ అడివిజీవితంపై మోజుంటుందనుకుంటాను. ప్రాచీనత్వం, అనాదివాసుల బ్రతుకుపోకడలు, అడవి జాతులకుండే వేటతృష్ణ–యివన్నీ మనందరిలోనూ జీర్ణించి వుంటాయి కాబోలు; యీ ప్రాచీనత్వాన్ని ప్రకటించే అవకాశం వొస్తే వొదులుకోము; ఆటలపై మోజు దీనికి తార్కాణం. కుస్తీ 'బాక్సింగ్' చూడ్డం సరదాలనుంచి, యుద్ధంలో పాల్గొనడంవరకూ, రకరకాల అనుభవాల్ని సృష్టించుకుంటాం. పట్నాలలో టార్జాన్ చిత్రాలకి వొచ్చినంత డబ్బు, మరే చిత్రానికీరాదు.

నా స్నేహితుడు చంద్రారెడ్డికి అటవీశాఖలో పని. మరి కొందరు ఆఫీసర్లూ, తనూ కలిసి, వొకపెద్దఅడవికి నాలుగైదు మైళ్ళ దూరంలో కాంప్ చేస్తున్నారట; మీరైతే—వేసంగి శెలవలుగా—తనతో వో వారంరోజులు గడపటానికి రమ్మని వ్రాశాడు. పరిసరాలనీ, వాళ్ళజీవితాన్ని, విపులంగా వర్ణించాడు; వొచ్చేటప్పుడు పెద్దసైజు టార్చ్‌లైటూ, కాలక్షేపా

నికి నో అరడజను పుస్తకాలూ తీసుకురమ్మంటూ; 'నీకు పెళ్లీ పెడాకులూ లేదు. మా అల్లుణ్ణి పులి పొట్టనెట్టుకుందని వాపొయ్యే అత్తగారు లేదు. ఈ చుట్టుప్రక్కల పులులు, చిరతపుల్లు వున్నా, అవి బ్రహ్మచారుల జోలికి పోవుగనక నువ్వు నిర్భయంగా రావొచ్చు—నీళ్ళు క్షేమంగా యింటికి పంపించే పూచీ నాది' అని వుత్తరం ముగించాడు రెడ్డి.

రెండుమూడు డిటెక్టివ్ నవలున్నూ—ఆరోజుల్లో అవంటే నాకు పిచ్చి—ఆఫ్రికా అడవుల్లో యాత్రికుల అనుభవాల గ్రంథాలు, రెండు పొడుగాటి టార్చిలైట్సు తీసుకుని ఫలానా రైల్లో వొస్తున్నానని రెడ్డికి వుత్తరంవ్రాసి ప్రయాణంకట్టాను. రాత్రంతా రైల్లో పెద్దపులుల్ని గురించిన కథలు చదివి, మధ్యలో ఏ పులేనా కంపార్టుమెంట్‌లోకి దూకుతుందేమోనని చూశా కాని, అల్లాగేం జరగలేదు.

ఆవూరి ప్లాట్‌ఫారంమీద రైలు నిలిచేటప్పటికి తెల్లారింది. నాకు వూరుకనబళ్ళేదు-అన్నీ కొండలు, చెట్లు. మనుషులఅలజడి తక్కువ. చంద్రారెడ్డి వున్నచోటనే బండినిలిచింది. సామాన్లుబైటికితీసి బంట్రోతునెత్తిన పెట్టాడు. ప్లాట్‌ఫారమ్మీందికి దిగి అటూ యిటూ పరీక్షగా చూశాను. నేనుతప్ప అక్కడ యింకెవ్వరూ దిగినట్లు లేదు-ఐదారుగురు మట్టుకు ఏవో బస్తాలతో రైల్లో కెక్కారు. ఇంజన్‌వైపు నుంచి మాకేసి, వొకాయనా, వొకావిడా రైలుపెట్లని పరకాయిస్తూ నడిచిరావడంచూశాను. ఆయన ఎత్తుగా, లావుగా వున్నాడు; కాకీ ట్రౌజర్, డబుల్ బ్రెస్ట్‌కోటు, కండ్లజోడు, చేతులో హంటర్ వున్నాయి. మధ్యపాపిడితీసి, పక్కలకిఅణిచి

దువ్వీన పొట్టిక్రాప్, సన్నటిమీసం వొత్తుగా కనుబొమ్మలు, ఆకృతి కొంచం భీకరంగా కనబడ్డా దగ్గర్నుంచిచూస్తే మొహం లేతగా కనబడింది; వయస్సు పాతికముప్ఫైలోపుగా నేవుండాలని పించింది. ఆవిడ మరీలేతగా కనిపించింది. ఇరవైలోపు-సన్నం మీద పొడుగ్గా కనిపించినా, అంత పెద్ద పొడుగూ కాదు. చాలా పల్చని మొహంలో-సూర్యుడికిరణాల్లో, కరుగుతున్న బంగారంలాగ, మెత్తగా మెరిసిపోయ్యే శరీరఛాయ-జీలుగు బెండుతో నిలబెట్టిన ఓడకొయ్యకు వెండిరేకు తెరచాపఎత్తిన దృశ్యం స్ఫురిస్తుంది. తెల్లచుక్కల-ఆకుపచ్చ సిల్కుమఫ్లర్ తలకి చుట్టింది. అందులోంచి సన్నటి వొంకులజుట్టు పుట్టలో పలికి కదుల్తున్న పాముతోకలా నుదిటిమీద జారుతోంది.

కొంతదూరం మాకేసి నడిచి, మళ్ళీయిద్దరూ వెనక్కి తిరిగి ఇంజన్ వేపు నడుస్తున్నారు. చివరదాకా నడిచి, వెంటనే వెనక్కి తిరిగి మాకేసి నడిచి వొస్తున్నారు. దగ్గర కొస్తుంటే తెల్లటి సిల్కుచీరపై, పసుపుపచ్చ పూలడిజైను; చాక్‌లెట్ కలర్ బోర్డరు, పచ్చటి జాకెట్టు స్ఫుటంగా కనిపించాయి. సన్నటి నాజూకైన ముక్కు, పైకగుపించే నల్ల రంధ్రాలు, చెవలకి ఆకుపచ్చ గుండ్రటిరాయి-ఆమెలో ఆకర్షణ ఎందులో వుందా అని ఆలోచిస్తుంటే; 'ఆవిణ్ణి తరవాత చూద్దువుగాని సావకాశంగా, ముందు బైటకెడదాం, నడు' అంటూ చంద్రా రెడ్డి నా బుజాన్ని నెట్టాడు. నే వులిక్కిపడ్డాను; గేటుకేసి నడుస్తున్నాం.

"ఆయనెవరు రెడ్డీ?" అని అడిగాను.

అతను సమాధానం చెప్పేలోపల వారిద్దరూ వొచ్చేసి మాముందు నిలబడ్డారు. రెడ్డి నన్ను ఆయనతో పరిచయం చేశాడు.

"మా ఫారెస్ట్ ఆఫీసర్ ప్రేమానంద్." ఆయన తల పంకించాడు.

"నా స్నేహితుడు - పట్నంనుంచి వొచ్చాడు-" అన్నాడు రెడ్డి.

నేను నమస్కారం పెట్టాను.

"మా అల్లుడి అన్నగారు బెంగుళూర్‌నుంచి యీ బండిలో వస్తానన్నాడు. ఏదీ, రాలేదే." అన్నాడు ప్రేమానంద్ రైలువంక కోపంగా చూస్తూ.

"బెంగుళూర్‌కేసి సైక్లోనట-అంచేత రాలేదేమో!" అన్నాడు రెడ్డి.

"అవును మరిచాను. నిన్ననే మనం ఆ విషయం మాట్లాడుకున్నాంకూడాను. సరే, యిహ నెందుకూ-వెడదామా" అని ప్రేమానందం నాకేసి తిరిగి, "మళ్ళీ కలుసుగుందాం బంగ్లాలో-యింకా వుంటారుగా," అన్నాడు.

"ఏదో రెండుమూడు రోజులుంటాను." అన్నాను.

"ఈలోగా ఏపులీ తినకుండా ఉంటే వారంవుంటాడు. అవునా?" అని చంద్రారెడ్డి నవ్వాడు. కాని ప్రేమానందం మొహంలో నవ్వులేదు. భీకరంగానో, దిగులుగానో వున్నట్లుంది అతని మొహం. పెద్ద ఆఫీసర్ కనపర్చవలసిన అమానుషత్వపు ధోరణి కాబోలు ననుకున్నాను. ఆయన వెళ్ళబోతూ, వొక్కక్షణం నిలిచిపోయి—

"మరిచాను, మై వైఫ్" అని ఆమెనిపరిచయంచేశాడు. ఆవిడ, చుట్టూకప్పుగున్నా చీరకొంగులోంచి చేతులుబైటికి తీసి నమస్కారంలాంటిది చేసి, అగమ్యగోచరంగా నవ్వింది. స్త్రీకి నమస్కారంపెట్టడం నాకలవాట్లేదు. నేనూ అల్లాంటిదే చేసి, ఆవిడకళ్ళల్లోకి చూశాను. నా కప్పుడర్థమైంది; ఆమె ఆకర్షణ కళ్ళల్లోది. మహారణ్యం మధ్యలో కదలికలేని లోతు కొలనులాంటి నేత్రాలవి; ఆ చూపు వెనక, అఘాతాల ప్రతి బింబాలు మెదుల్తున్న అలజడి వెనక, చూపులోని తీక్షణమైన చాంచల్యం, అన్నింటినీ తాళంతో బిగించిపారేసినట్లు, నిశ్చింతగా బిగించుకొన్న సన్నటి పెదవులు, చీకటి నిండు చంద్రుణ్ణి బంధించినట్లు వెన్నెలని కప్పుకుని ప్రాణాలని రక్షించుగుంటున్న కారడవి-యివన్నీకలిసి ఆ ఆకర్షణని వ్యక్తపరుస్తాయేమో నాకు తెలీదు.

వారిద్దరూ గేటులోంచి వెళ్ళిపొయ్యారు. ఫర్లాంగవతల నిలిచివున్న కార్లో ఎక్కారు. కారు కదిలి జువ్వలాగ బైలుదాటి కొండలవెనక అంతర్థానమైంది.

మాకోసం టాపులేని పెట్టెబండి సిద్ధంగావుంది. ముడి విప్పితే జారిన సిల్కు తెరలా సూర్యుడికాంతిలో మంచు కొండలమీదనుంచి జారుతోంది. పచ్చరిబ్బన్‌లా రోడ్డుమెలికెలుతిరిగింది. చంద్రారెడ్డి ఫ్లాస్కు తీసి మూతలో టీ పోసి తాగడానికిచ్చాడు. బండి కదిలింది. వాళ్ళ క్యాంప్‌దగ్గరకి షుమారు మూడుమైళ్ళ దూరం వుందిట. గుట్టలు, కొండలు దాటి, కాంప్ సమీపంలో కొచ్చాం.

'అదిగో అదే మా ఆఫీసర్ గారి బంగళా' అని చూపించాడు రెడ్డి రోడ్డుకు కివైపున దూరంగా చెట్లమధ్య బంగాళా కనిపించింది. దానిముందు రెండుమూడు పాకలున్నాయి; వెనక ఎత్తుకొండకింద, చెఱువులాంటి దుంది.

'ఆవిడొక్కర్తే ఎల్లావుండగల్గుతుంది?' అనిఅడిగాను. చంద్రారెడ్డి కొంటెగా నవ్వాడు. రెడ్డి చిన్నప్పుడు క్లాసులో తెలివైనవాడుగా పేరుపడలేదు కాని, చమత్కారంగా, హాస్యంగా మాట్లాడేవాడు; అటవీశాఖలో ఐదేళ్ళుగా పని చేస్తున్నా సంస్కృతి అంతగా దెబ్బతినలేదు.

'వొక్కర్తే వుండే ఖర్మమేం- మొగుడున్నాడుగా!' అన్నాడు. 'మీ అఫీసర్లందరూ భార్యలతో కాపరంవుంటున్నారా యీ కాంపులో?'

లేదు. లేదు- మేం అందరం వొంటిగానే వుంటున్నాం. ఆయనవొక్కడే భార్యని తీసుకొచ్చింది. కొత్త పెళ్ళాం. మరిచాను, ఆవిడపేరు నిర్మల. ఆ గుడిసెల్లో బంట్రోతు లిద్దరుంటున్నారు. వాళ్ళఆడవాళ్ళు ఆవిడకి సాయంగా వుంటున్నారు.'

వాళ్ళంతా కాంప్ ఎందుకుచేశారో చెప్పడం మొదలెట్టాడు రెడ్డి. కొంత సర్వేపనుందిట; కొంతభాగం అడివి ధ్వంసంచేసి వొక అటవీ పరిశోధనాలయం నిర్మించాలిట; అన్నిటికంటె ముఖ్యం, ఆ అడవిలో రెండుమూడు నెలలుగా నరమాంసాని కలవాటైన ముసిలి పులి తిరుగుతూ నష్టంకలగ చేస్తోంది; దూడల్ని, మేకల్నే కాకుండా, యిద్దరు కట్టెలు కొట్టేవాళ్ళనుకూడా పొట్టనెట్టుకుందిట. దాన్ని నేటాడి పట్టు

కోడం కూడా వాళ్ళపనుల్లో వొకటిట; ఆ పులికి 'రాయల కేసరి' అని నామకరణం చేశారుట - రాయలసీమలో వుంటోంది కనుక.

'ప్రేమానందం యిదివరలో ఎన్ని పులుల్ని వేటాడాడు?' అని అడిగాను.

ఆయన్ని గురించి నన్నేమీ అడగొద్దు; నాకేమీ తెలీదు. ఆయన యీ డిపార్ట్‌మెంట్‌లో చేరి వో సంవత్సరమైంది; పైగా యీ డివిజన్‌కి బదిలీ అయి నెలకూడా కాలేదు. ఈ కాంప్‌లో నాలుగురోజుల్నుంచే మా పరిచయం. చాలా మితభాషి. చనవు కనబర్చడు. తగినట్లుగానే మేం అందరం ముభావంగానే వుంటున్నాం" అన్నాడు.

బండి కాంప్ దగ్గర నిలిచింది—అంతా చదునుగా కనబడే పచ్చగడ్డిబైలు; మధ్య నాలుగైదు పెద్ద చెట్లున్నాయి; వాటి మధ్యలో అక్కడక్కడ టెంట్లు వేశారు. గడ్డితో వో పాకేశారు. అది ఆఫీసుట. చెట్లకింద చల్లటి విశాలమైన నీడలు— అక్కడ రెండు కాంప్ టేబిల్సు కుర్చీలు వేశారు. ఆరుబైటే వొంటలు, భోజనాలూ.

"ఇవి తప్ప యింకేవీ యిళ్ళు లేవా ?"

"లేకేం. మనం బంగళా చూశామే—దానవతలగా ఫర్లాంగుదూరంలో వో చిన్ని కాలనీ వుంది.—వో అరడజను కొంపలుంటాయి. వర్కుమెన్, మేస్త్రీ, కంట్రాక్టరు—ఒకరిద్దరు ఆఫీసర్లూ వాళ్ళంతా అక్కడుంటారు. మేం నలుగురం మాత్రం సరదాపడి, టెంట్లు వేసుగున్నాం. ఇదుగో రాఘు

వులు—నిద్రాదేవి కీ పూట విడాకులిచ్చి వొస్తున్నాడు—' అంటూ రెడ్డి రాఘవుల్ని పరిచయంచేశాడు.

'గురవా—టీ తగలెట్టరా' అని కేకేశాడు. గురవడు వొకట్రేలో గోధుమరొట్టెలదొంతర తెచ్చి బల్లమీద పెట్టాడు. అవితిని, మళ్లా కొంచెం టీ తాగి, స్నానాలకి బైలుదేరాం. వందగజాలదూరంలో, చిన్నికొలనుంది-లోతులేదు-అడుగున ఎఱ్ఱగా కంకరసొంపుకనబడుతుంది-నీళ్ళు తేటగా మధురంగా వున్నాయి. మేం వెళ్ళేటప్పటికి, అందులో యిద్దరు వ్యక్తులు స్నానాలుచేస్తున్నారు. వాళ్ళనికూడా రెడ్డి పరిచయంచేశాడు. ఒకతను శ్రీహరి,- మా రెడ్డి సహాధ్యాయుడు; రెండోఅతను మధుసూదనం,-రెడ్డికంటె కొంచెం తక్కువగ్రేడు వుద్యోగి-డిపార్ట్ మెంట్‌లో ప్రవేశించి, ఏడెనిమిది నెలలైంది.-యిక్కడికి కొత్తగా బదిలీఅయి రెండువారాలైందిట. మధుసూదనం నాజూకుగాను, తెలివిగాను కనిపించాడు. సన్నటి, పల్చటికోల మొహం, మెత్తటినుదురు, విశాలంగా, చక్రాలలా కనబడే అందమైన కళ్ళు—వీటికి యవ్వనం కొత్తవెలుగునిచ్చింది. అతను అందమైనవాడని, పురుషులుకూడా అనుకోవల్సిందే; కాని వొకటిరెండు లోపాలున్నట్లు నాకుతోచింది. పళ్ళువొకటో, రెండో—కొద్దిగా వంకర. మొహం మదృువుగా, కోమలంగా వున్నా, పెదవులు గుండ్రంగా బలంగా వుంటాయి-నవ్వినప్పుడు, మొహంవింతగాముడతలుపడి, యవ్వనంసిగ్గుతో వొణుకుతున్నట్లు - బుగ్గమీద నొక్కులో దాక్కున్నట్లుగా వుంటుంది ఆ నవ్వు. నడుం సన్నంమూలాన చాతీవెడల్పుగా కనబడుతుంది-చాతీ వెంద్రుకలు లేకండా, నున్నగా వుంది.

శ్రీహరి మోటుగా కనిపించినా, వయస్సు పాతికలోపే అనుకున్నాను. మోటుతనానికి కొంత కారణం, నెత్తిమీద వెంట్రుకలు పల్చబడటమే; వెడల్పు ముక్కు, చిన్నకళ్ళు, కోసేసినట్లు కనబడే నుదురు-యివన్నీ పెద్దవాడిగా కనబడే టట్లు చేస్తాయి.

'ఇక్కడనీళ్ళుచూశారా ఎంతనిర్మలంగావున్నాయో' అన్నాడు శ్రీహరి.

'నిర్మలన్నపదం రోజుకొకసారేనా వాడకుండావుండ లేడండిమావాడు' అన్నాడు మధుసూదనం శ్రీహరినుద్దేశించి.

'పెండ్లి కావలసినవాడవు-మేం కాపరాలుచేస్తున్నాం-వేళాకోళం భరించి వూరుకోకూడదు?' అన్నాడు శ్రీహరి. వాళ్ళ స్నానాలు ముగిసినై బట్టలు వేసుకుని కాంప్‌లోకి పొయ్యారు. వాళ్ళు వెళ్ళిన తర్వాత చంద్రారెడ్డి నాతో చెప్పాడు; కుర్రాడు పచ్చపచ్చగావున్నాడనీ; బ్రహ్మచారి కావడంవల్లనూ, అందరూ మధుసూదనాన్ని వేళాకోళం చేస్తుంటారుట.

'ప్రేమానందాన్ని గురించి ఏవేవో వింతగా చెబుతుం టాడు, వూసిపోక.' అన్నాడు చంద్రారెడ్డి.

కింద వుద్యోగులందరూ కలిసి, పై వుద్యోగినిగురించి కాస్తంతనిరసనగా మాట్లాడడం సహజంగానేవుంది. అతనిలో లోపాలన్నీ తవ్వితీస్తారు; లేకపోతే సృష్టిస్తారు; శీలంలోనూ నైతికప్రవర్తనలోనూ లోటు కనబడకపోతే, అతని తెలివి తేటలకి విలువ కడతారు; అందులోనూ ఏమీ దొరక్కపోతే,

అతనిభార్య గురించేనా గుసగుసలకి అవకాశంవుండే కథా వస్తువుని అల్లుకుని తృప్తిపడతారు కాబోలు-అనిపించింది నాకు.

"అతనిలో ఏమిటి విశేషం?" అని అడిగాను.

'నేనేమీ నమ్మననుకో- వాళ్ళనడం, అతను నపుంసకుడని.'

'అల్లా అనుకోడానికి ఆధారం?'

'నాకేమీ కనబడలేదు. నాలుగైదేళ్ళుగా కాపరం చేస్తున్నా సంతానం లేదుట.'

నాకునవ్వొచ్చింది. సంతాననిరోధకసాధనాలుయత్ని స్తున్నారనుకోకూడదు? రెడ్డికి నావాదము అంతకుచించలేదు.

'ఎందుకు చెయ్యాలి? వాళ్ళు పిల్లల్నిపోషించలేనిబీద స్థితిలో లేరు. పైగా ఒకరిద్దరు సంతానం కలిగిన తర్వాత, అరికట్టడం జరుగుతుందేమో' అన్నాడు.

'నిర్మల అందం చెడకుండా వుంచాలని సంకల్పించా రేమో' అన్నాడు.

ఈసారి రెడ్డి నవ్వాడు.

'నువ్వంతా ఊహాప్రపంచంలోవిహరిస్తుంటావు; భావ కవిత్వం యింకా రాస్తున్నావా?' మాస్నానాలు ముగిసినై. కాంప్ దగ్గరకు చేరుకున్నాం. తొమ్మిదైంది. చెట్లకిందచల్లటి నీడలమధ్య సూర్యరశ్మి తివాచీలోఅల్లికగా వెలిగిస్తోంది. చల్ల దనానికి స్పృహతప్పినట్లు చెట్లమీదనుంచి ఆకులుకిందకురాలి పోతున్నాయి. సర్వీచెట్లు దూరంగా రోదిస్తున్నాయి.

'ప్రేమానందాన్ని గురించి మీ అనుమానాలు యీ పూట చర్చించండి, మావాడు విని తీర్పుచేస్తాడు-మానసిక

శాస్త్రం అంటే చెవికోసుగుంటాడు, మావాడు.' అంటూ రెడ్డి నన్ను మళ్ళా వాళ్ళకి పరిచయంచేశాడు. రాఘవులు ప్రారంభించాడు.

'ఆయనలో ఏదో తిరకాసు లేకపోతే, ఆవిడ ఆపని ఎందుకు చేస్తుందోయి?'

'ఏపనీ?' అని అడిగాను ఆతృతతో.

'ఆత్మ హత్య తలపెట్టింది, పట్టపగలు-మధ్యాహ్నం మూడింటికి,—మాట్లాడవేం శ్రీహరీ- నువ్వు వాళ్ళ చుట్టానివేగా.' అన్నాడు రాఘవులు. శ్రీహరి, ప్రేమానందానికి చాలా దూరపుచుట్టంట. అంచేతేకాబోలు ప్రేమానందాన్ని గురించి మాట్లాడ్డంలో అంత వుత్సాహం కనపర్చడంలేదు. నేను చెబుతానుపట్టు అంటూ రాఘవులు,నిర్మల జీవితంలో వొక ఘట్టం చిత్రించాడు.

నిర్మలతండ్రి స్థితిపరుడు. ఎస్టేట్లలో తాశీల్దారుగా చాలా డబ్బు, పలుకుబడి సంపాదించాడు; ప్రభుత్వోద్యోగులలో పెద్దవాళ్ళందరితో పరిచయం వుంది, తల్చుకుంటే ఏపనైనా ఎంతటిపనైనా చేయించుకు రాగల్డు; నిర్మలకి అక్క, చెల్లెలు వున్నారు. అప్పగారు మనోరమని-భాగ్యవంతులకుటుంబంలో యిచ్చిపెండ్లి చేశాడు; భర్తకి బోలెడువ్యవసాయమేకాకుండా వ్యాపారంకూడావుంది. వ్యాపారం అతనన్నగారుచూస్తూ, బెంగుళూరులో వుంటాడు. అతన్నిరిసీవ్ చేసుకునేందుకే వుదయం ప్రేమానందం స్టేషన్‌కెళ్ళాడు.

నిర్మల అత్తవారు అంత స్థితిపరులు కాకపోయినా, కుర్రాడి తెలివి, చదువూ చూసి, వివాహంచేశారు. పెండ్లి

నాటికి నిర్మలకి పదిహేడేండ్లుంటాయి. స్కూల్ ఫైనల్ కాన్వెంట్‌లో చదివింది. పెండ్లి కాగానే అత్తవారింటికొచ్చింది. ప్రేమానందం చదువు ముగిసింది కాని ఉద్యోగం లేదు. మామగారి ప్రోద్బలంమీద, ఐదారు నెలలు అటవీశాఖలో తర్ఫీదు పొందాడు. ట్రైనింగ్ ముగిసిన నాలుగు నెల్లలో మామగారి ధర్మమా అంటూ, యిప్పుడు చేస్తున్న పెద్ద ఉద్యోగంలో మొదట్లోనే ప్రవేశించాడు.

భర్త ట్రైనింగ్‌కెళ్ళిన ఐదారు నెలలూ నిర్మల అత్తవారింట్లోనే వుంది. విచిత్రమైన వ్యాధికి గురైంది. భోజనం చెయ్యదు, అందరూ బలవంతం చెయ్యగా ఏదేనా తింటే, డోక్కుంటుంది. మనిషి క్షీణించిపోతోంది; డాక్టర్లు పరీక్ష చేశారు. వాళ్ళకేమీ లోటు కనపళ్ళేదు; మందులిప్పించారు ఏమీ ఉపయోగించలేదు. భోజనం ముట్టుకు లేదు. కాసిని పాలో, ఓవల్టినో, ఎప్పుడేనా బ్రెడ్, బిస్కెట్స్ మాత్రం తీసుకుంటుంది. అసలు ఆకలే లేదంటుంది. అత్తగారు భూతవైద్యం చేయించింది; లాభంలేకపోయింది. హిస్టీరియా అన్నారు, గాలన్నారు. ఎవరో మందెట్టారన్నారు. తండ్రి కూతుర్ని తనతో తీసుకెళ్ళాడు.

ప్రేమానందం, భార్యని చూడ్డంకోసం అత్తవారింటికెళ్ళాడు. కార్యం చేస్తే వ్యాధి కుదురుతుందన్నారు; తాశీల్దారు వీల్లేదన్నాడు; 'కార్యం చెయ్యడమేమిటి-ఎప్పుడో అయింది' అన్నారుట. భర్త వారంరోజులుండి వెళ్ళిపొయ్యాడు. ఆనాడు ఆదివారం. తాశీల్దారు కాంపు కెళ్లాడు; తల్లి పడుకుంది; చెల్లెలు హాల్లో ఉయ్యాలవూగుతూ రేడియో వింటూ కూచ్చుంది.

మనోరమ బావగారువచ్చుకు ముందుగదిలో పేపర్ చదువుకుంటున్నాడు. టపీమని పెద్దచప్పుడైంది. పక్కింటి కృష్ణయ్యగారు-ఆయనకి టెలిగ్రాఫ్ఆఫీసులో పని - లేచాడు. నిర్మల నూతిలో పడిందని కేక వేశాడు. నలుగురూ పోగయ్యారు. నిచ్చెనలు దింపి ఆమెని పైకి లేవదీశారు. అదీ ఆమె ఆత్మహత్యకి చేసిన మొదటి యత్నం. కారణం ఏమీలేదు. తల్లి తండ్రి, ఎందుకో చెప్పమని రహస్యంగా ఎంతో బ్రతిమలాడారు. నిర్మల సమాధానం చెప్పదు. 'ఊరికినే' అందిట.

ఆసాయంత్రం యీవార్త తెలిగానే శ్రీహరి చూడ్డానికి వెళ్ళాడు-అప్పుడు శ్రీహరి ఆఫ్రూళ్లో చదువుకుంటున్నాడు. చీకటిపడింతర్వాత మధుసూదనంకూడా చూడ్డానికెళ్లాడు—అప్పు డతను, ఆవూరు స్నేహితుడిపెండ్లి కొచ్చాడుట

ఈకథ వింటే ఆశ్చర్యంకలిగింది. అకారణంగా వుత్తి పుణ్యానికి ఎవరన్నా ఆత్మహత్య తలపెడతారంటే నేను నమ్మలేకుండా వున్నాను, అట్లాగన్నాను.

"మతిభ్రమ కాకూడదా?" అన్నాడు రాఘవులు.

"మతిభ్రమ కావొచ్చు - దానికేనా ఏదో కారణం వుండాలి. నిర్మలకి వివాహం యిష్టమేనా?" అని అడిగాను.

"నిర్మలపెండ్లి నే చూశాను. అయిష్టతవున్నట్లు ఎవ్వరూ అనుకోలేదు. మహా వైభవంగా జరిగింది పెండ్లి. నిర్మల సంతోషంగా, సరదాగావుందనే మేం అనుకున్నాం. ఏం మధూ నువ్వు చూశావుగా?" అన్నాడు శ్రీహరి.

"ఏమోస్మీ-పీటమీదకూర్చున్న వ్యక్తులు దిగులుగా వున్నారా, హుషార్ గావున్నారా కనుక్కుందామన్నంత పరీ

ఉగానూళ్లేదు. నాకళ్ళకది అన్నీ పెళ్ళిళ్ళమాదిరిగానేవుంది. పైగా పెండ్లినాటిసాయంత్రమే నేవెళ్ళిపొయ్యాను. తరవాత రెండుమూడురోజులుదాకా అక్కడ నువ్వున్నావుగా-నీకే బాగా తెలియాలి.' అన్నాడు మధు.

'అవును వున్నాను, ఎక్కడా పేచీలు; మాటపట్టింపులూవొచ్చినట్లులేదు. ఆరువేలుకట్నంచదివించారు;అమ్మాయికి నాలుగైదువేలఖరీదైన వెండిబహుమతులొచ్చాయి. ఊరేగింపునాడు, ముత్యాలఓడకట్టించారు. ఆదీపాల్లో నిర్మల బంగారు జరీచీర—ఎర్రరంగుది...' శ్రీహరి వర్ణన పూర్తి కాకుండానే మాచంద్రారెడ్డి అడ్డుకున్నాడు. 'బాబూ, యీ వర్ణన మాకక్కర్లేదు- ఓ యిరవైసార్లు విన్నాం. అసలు విషయానికి రండి' అన్నాడు.

నేను వూరేగింపునాటి నిర్మలను వూహించుకుంటూ మౌనంలోపడ్డాను.నాకొకటిరెండుఅనుమానాలు కలిగాయి.

'ఆ ఆదివారంనాడు తాశీల్దారుగారింట్లో ఎవరెనకున్నది వుదయంనుంచి, నూతులో పడేవరకూ ఏమేమి జరిగింది, విపులంగా ఎవరేనా చెప్పగలరా?' అని అడిగేశాను, ఏ ఒక్కర్నీ ఉద్దేశించకుండా.

శ్రీహరి సమాధానం చెప్పాడు. 'నేనంతా ఆపూటే ఆరాతీశాను. నిర్మల ఉదయంలేచింది. తల్లితోకలిసి కాఫీలు అపేయిచ్చింది. బావగారు అన్నగారు- ఆయనపేరు కుటుంబరావు- కాఫీతాగి వూళ్ళోకెళ్ళాడు.నిర్మల కాసేపు రేడియో పెట్టుకుందిట. తర్వాత స్నానంచేసి వంటింట్లో పనిచేసింది. మధ్యాహ్నం భోజనాలైంతర్వాతఒగంటనిద్రపోయింది. లేచే

ప్పటికి రెండైంది. అప్పుడు నేవెళ్ళాను-ఏమీతోచక కాసేపు రేడియో విందామని—'

'కొయ్యాకోయ్—కాసేపు నిర్మలని చూద్దామని వెళ్ళావ్' అన్నాడు రాఘవులు.

శ్రీహరికి కోపంవచ్చింది. కాని దిగమింగుకున్నాడు-మొహం వుద్రేకంతో వుబికింది.

'తప్పా? అదీ వో వుద్దేశమే. నా కేమీ దురుద్దేశం లేదు. పైగా ఆమె భర్తతో కాపరంచేస్తోంది.'

'దురుద్దేశం వుందని మేం అనలేదు. నీ కెందు కంత భయం...?' అన్నాడు రాఘవులు.

'అసలు విషయం చెబుదురూ- మధ్యలో యివన్నీ ఎందుకు...' అని మా రెడ్డి సణిగాడు.

మళ్ళా శ్రీహరి ప్రారంభించాడు.

'కాసేపు నిర్మల నాతో మాట్లాడింది. చెల్లెలు తనూ కాఫీలకోసం వంటింట్లోకెళ్ళారు. కాసేపుముందుగదిలో పేపర్ చూసి, కాఫీ తాగి నేను వెళ్ళిపోయాను. ముందుగదిలో కుటుంబం నిద్రపోతున్నాడు.నిర్మలఅతన్ని లేపికాఫీయిచ్చింది. నేనురోడ్డుమీద ఫర్లాంగుదాకా వెళ్ళి వెనక్కి తిరిగాను. కుటుంబం గబగబ నడిచిరావడం చూశాను. అంతే, నా కింకేమీ తెలియదు. ఆరింటికి, నిర్మలనినూతులోంచితీశారన్న వార్త మధుసూదనం చెప్పాడు.' మధుసూదనం తనవిషయం మొదలెట్టాడు.

'నేనావుదయంతొమ్మిదింటికివాళ్ళింటికెళ్ళాను. బి.ఎ. పూర్తిచేసి వుద్యోగంలేని రోజులవి. తాశీల్దారుగారు, మా

నాన్నగారు స్నేహితులట—దూరపుచుట్టరికంవున్నా, కలిసి మెలిసి వుండటం పడలేదు. - అబ్బాయిని నాదగ్గరకు పంపు, ఎందులోనైనా వుద్యోగం చూస్తానని, తాశీల్దారు మానాన్నకి వ్రాశారు. ఆవిషయమై, తాశీల్దారుగార్ని చూడ్డానికెళ్ళాను. ఆయన ఆరోజున లేడు. కాంప్ కెళ్ళాడుట. ఆసంగతి నిర్మల చెల్లెలు చెప్పింది. వెళ్ళిపోబోతుంటే, నిర్మలవొచ్చింది స్నానంచేసి భోజనాని కుండమంది. తాశీల్దావొచ్చింతర్వాత వస్తానని వచ్చేశాను. నేనక్కడ మొత్తం నలభైనిమిషాలు గడి పుంటాను. ఐదుగంటలకి కాఫీహోటల్లో నిర్మల ఆత్మహత్య విషయం ఎవరో అనుకుంటుంటేవిని, చూడ్డానికెళ్లాను. దోవలో శ్రీహరితో చెప్పాను. అప్పటికి జనం చుట్టూ మూగేశారు. నేను నిర్మలని చూళ్లేదు. ఎవ్వరితో మాట్లాడలేదు.”

నిర్మలచేసిన ఆత్మహత్య విషయం ఆలోచించినకొద్దీ చిత్రంగా కనబడుతోంది. కారణం ఏదోవుండాలి. అది తెలుసు కోవాలన్న నిశ్చయం నాలో అప్పటికి బలపడింది.

“మరొక ప్రశ్న. ఆరోజున పోస్టుజవానొచ్చి వుత్తరా లేమన్నా యిచ్చాడా?”

శ్రీహరి జవాబిచ్చాడు.

“వెధవమతిమరుపు నేనూ—! అవును, నేనున్నప్పుడే పోస్టుబంట్రోతు వచ్చాడు. నిర్మలచెల్లెలు వెళ్ళి తీసుకుంది. రెండు కార్డులు, ఒక కవరు కాబోలు. నిర్మలచెల్లెలి దగ్గర్నుంచి వాటిని తీసుకొని గదిలోకెళ్ళింది. అవునవును, ఐతే నీ అనుమానం ఏమిటి?”

కాసేపు నిదానించి, నాకు తోచింది చెప్పాను.

"నా అనుమానం ఏమిటంటే, ఆవొచ్చిన కవరు భర్త వద్దనుంచి. అందులో నిర్మలకి కష్టంతోపించేసంగతులు ఉండి వుంటాయి. ఆ వుత్తరం వొచ్చిన గంటలోనే ఆత్మహత్య చేసుకుంది.

మా రెడ్డి యిల్లాగన్నాడు.

"ఆత్మహత్య, పట్టపగలు బహిరంగంగా తలపెట్టడం చూస్తే, తనకి నిజంగా చావాలన్న సంకల్పం లేదనిపిస్తోంది. రెండోయత్నంకూడా పగటివేళేచేసింది. ఆకర్షణ,జాలిపొందుదామని తప్ప, నిజంగా చనిపోవాలని వుద్దేశంవుంటే, విఫలమయ్యే యత్నాలెందుకుచేస్తుంది?" రెడ్డిఅన్న మాటలు ఆలోచించతగ్గవే. ఈమాటలలో నన్ను రెండుప్రశ్నలు ఎదుర్కొన్నాయి. మొదటిది: ఆత్మహత్య ఎందుకు తలపెట్టింది? రెండోది: నిజంగా మరణించాలన్న యత్నమేనా?

కథ పూర్తిగా విన్నతర్వాత ఆలోచించడం మంచిదనుకుని-ఆ రెండోయత్నం వివరాలు చెప్పమన్నాను. రాఘవులు అమిత ఉత్సాహంతో చెప్పబోతుండగానే, ప్రేమానందం, బంట్రోతు, కాగితాలకట్టలు, రావడంచూచి విరమించాడు. వాళ్లు ఆఫీసుపని చూసుకోవాలన్నారు. రెండుగంటలసేపుట. ఈలోగా అల్లా షికారుగా తిరిగిరమ్మని, రెడ్డి నాకో తుపాకి, టెలెస్కోపు యిచ్చి సాగనంపాడు.

నేను, నాలుగైదుఫర్లాంగులు నడిచి, అక్కడ వో చిన్నకొండ కనబడితే, దానిపైకి యెక్కి-. వెళ్ళాను టెలెస్కోపులోంచి, చుట్టుప్రక్కల పరకాయించి చూశాను. దూరంగా మావాళ్ళ టెంట్లు, చెట్లు కనబడ్డాయి. కొండకి

వుత్తరంగా చెట్లు-, దానివెనుక అడివికాబోలు-దక్షిణంగా పాతిక గుడిసెలు, వాటివెనక చెఱువుకనిపించాయి. చెఱువుకి అవతలగట్టున, ప్రేమానందం బంగ్లా-దానిముందుగా వొంకర్లు తిరిగి కొంతదూరం వెళ్ళాక చిక్కుబడ్డ జుట్టులో పాపిటలాగ మాయమైన ఎఱ్ఱరోడ్డు—అన్నీ అగుపడుతున్నాయి. ప్రేమానందం బంగ్లాముందు పెద్దపెద్దచెట్లు నాలుగైదున్నాయి. వాటిల్లో వొకదానికి వుయ్యాల ప్రేళ్ళాడుతుంది. ఆ వుయ్యాలపై నిర్మలకూర్చుంది. ఎవరోముసిల్దివుయ్యాలవూపుతోంది.

నిర్మల గురించి అక్కడజనం వింతగా చెప్పుకుంటున్నారంటే ఆశ్చర్యమేముంది! అక్కడందరూ మొగాళ్ళు—పైగా బ్రహ్మచారులుగా వుంటున్నారు. నిర్మల ఎంతోఅందమైంది. శరీరం పల్చగా, నీరసంగా కనబడ్డా. అందులోయవ్వనంఆపాదించిన వికాసం, బలంకూడా వున్నాయి. బలుపుతో స్ఫుటంగా కనబడనివి రొమ్ములొక్కటే. మొహంలో-ముఖ్యంగా కళ్ళల్లో—అలుముకున్న విషాదచ్ఛాయలు యవ్వనాన్ని కొంతవరకూ కప్పివుచ్చాయనక తప్పదు. సంధ్యకోసం వేచివున్న శరీరఛాయ నిర్మలది. వెన్నెలని కామించి అలిసిపోయిన వెర్రితృష్ణ; అడివంతా అల్లుకుపోయిన జీవజ్వాల; ఆమె కనువిప్పితే జ్వాలనిల్చిపోతుంది; వెన్నెల నక్షత్రాలని ప్రదర్శించి బురఖా వేసుగుంటుంది. నిర్మల వొంటిపైదె ఆకలిదప్పులుతీరక అల్లాడిపోయి, వెన్నెల వెలుగు, అడివిబలం తనే శరీరంలో సృష్టించి, పోంగించి, ఎదుర్కునేశక్తి సృష్టిలో లేక తనే హాతమాతుంది. అడివికాచిన వెన్నెల. వెన్నెలనే కాల్చిన అడివిమంట నిర్మల.

నా మనస్సు ఎల్లాగో ఐపోయింది. తన సౌందర్యం ధ్వంసం చేసి, హరింపచేసేవారు లేక తను ఆత్మహత్య తల పెట్టిందా అనిపించింది. సౌందర్యం తన మెరిసిపొయ్యే నేత్రాలని వుంచుకోలేదా? ఇవన్నీ భ్రాంతులని తెలుస్తోంది. మానవుడి ప్రవర్తనకి మల్లేనే, మానవుడి వూహకూడా చిత్రమైంది. వూహలే యథార్థాలైతే మానవుడిహృదయం, ఆశ్చర్యంతో పగులుతుంది. సౌందర్యం నిర్మలలో యథార్థమైంది. తనశరీరం పగలగొట్టుకుంటోంది--ఆమెశరీరమే హృదయం గనక.

ఈభావాలతో నా కళ్ళు చెమ్మగిల్లినై. అది ఏడ్పురానిబాధ కన్నీరులేని కారుణ్యం; సజీవమైన జాలి. ఇది మావాళ్ళతో చెబితే నవ్వుతారు. నన్ను పిచ్చివాడికిందకడతారు. నామీద గురితప్పుతుంది; నన్ను గౌరవించరు; హేళనచేస్తారు. ఒక విషయం తేలిపోయింది. నిర్మలెప్పుడూ మరణించదని. ఆమె వొక్క సంవత్సరమో, నెలో, వారమో, గంటో, క్షణమో, ప్రజ్వరిల్లి జీవించడానికి సంకల్పించింది. ఒక్కసారి ఆ వేదనలో సర్వశక్తులు ధారపోసి, అందంలో హతమౌతుంది. నిర్మలజీవించడంఅంటే మరణించడం. ఆత్మహత్యయత్నాలు అల్లా జీవించడానికి ఆమె చేసే యత్నాలచిహ్నాలు.

కొండదిగి కాంప్ వేపు నడవడం సాగించాను. ప్రేమానందం, బంట్రోతు వెడుతున్నారు. మావాళ్ళుఅలిసిపోయి, రెండోసారి స్నానాలకి సంసిద్ధమౌతున్నారు. అందరం చెఱువుకెళ్ళి స్నానాలుచేశాం. చెట్ల నీడలమధ్య నీళ్ళు చల్లగా వున్నాయి; శరీరాన్ని కడిగి పవిత్రంచేసేనిర్మలజలం. మళ్ళా నిర్మల!

భోజనాలదగ్గరే, నిర్మల చేసిన రెండో యత్నంగురించి రాఘువులు ప్రారంభించాడు. కాని నాకు తప్ప, యితరులె వ్వరికీ వినేటందుకు నోపిక లేదు. కాసేపు పడుకుని లేద్దామ న్నారు. సరేనన్నాను. టెంట్‌లో హోల్డాల్ విప్పుకొని పరు న్నాను.

నేను లేచేటప్పటికి నాలుగైంది. అప్పటికప్పుడే మా మిత్రులందరూ ఆఫీసుపనిలో పడ్డారు. ఆ చెట్లకిందే ఆఫీసు కాగితాలకట్టలు, ఫైల్సు, ట్రేలు, డవాలిబంట్రోతులు అటూ యిటూ తిరగడం-నాకు నవ్వొచ్చింది. ఆవుద్యోగిబృందాన్ని చూస్తూ కూర్చున్నాను. ఇంతలో పెట్టిబండి రావడం, టపాల్ అందుకోడం-వారిజీవితంలో అనొక చరిత్రాత్మక ఘట్టం. వార్తాపత్రికలు, మాగజీన్సొచ్చాయి. నాముందునోపత్రిక పడేశారు. గురవడు బ్రెడ్, స్లైసెస్‌కింద తరిగిపెడుతుంటే, నేను వొకొక్కటే టీలో ముంచుకుని తింటూ చదువుకుంటు న్నాను. గంట జరిగింది. ప్రేమానందంతో బాటు మిగతా వారందరూ లేచారు.

"ఏమండీ, మీకిక్కడెట్లా వుంది?" అని అడిగాడు ప్రేమానందం.

"చాలా బాగుందండీ-అప్పుడప్పుడు నాగరికతలోంచి యిట్లా పారిపోకపోతే, జీవితంపై విరక్తిపుడుతుంది" అన్నాను.

"మీవిషయంలో అంతేఅనుకోండి. మేంమట్టుకుఅప్పు డప్పుడు యీ అడివిలోంచి నాగరికతలోకి పారిపోతుండాలి" అని నవ్వాడు. మిగత వుద్యోగులందరూ అతని 'జోక్'కి నవ్వడం సాగించారు.

'పులి వేటకోసం యిక్కడ మీరందరూ మకాంచేశారుటగా. మీరిదివరలో, పులుల్ని వేటాడారా?' అని అడిగాను.

నేను నీలగిరి ప్రాంతంలో కొత్తగా పనిలో ప్రవేశించిన రోజుల్లో వేటకి వెళ్ళాను గాని, పులిని ఎదుర్కోడం జరగలేదు' ఆయన యింకా చెప్పబోతుంటే మధ్యలో రాఘవులు అందుకున్నాడు—

'అవును, మధుసూదనంకూడా అప్పుడు అక్కడ వారి వద్దే ట్రైనింగ్ అయ్యాడు. మధుసూదనం పులిని పొదల్లో నిద్ర పోతుంటే చూశాట్ట. నిద్రపోతున్న పులిని చంపటం భావ్యం కాదని, వొచ్చేశాడు. అవునా మధూ?'

'అవుతే మధుసూదనం అసాధ్యుడన్నమాటే!' అన్నాను; మధుసూదనం అవన్నీ జ్ఞాపకం తెచ్చుకుంటున్నట్టు మౌనంలో పడ్డాడు.

అప్పుడు అతన్ని వుద్దేశించి శ్రీహరి యిల్లా అన్నాడు.

'మధుకేం-మధు ఎంతకేనా తెగించగల్డు. పెళ్ళాం పెడాకులు లేదు గనుక.'

అందరూ నవ్వారు. మధుసూదనంపై ఛలోక్తులు ప్రయోగించి వినోదించడం, వారందరికీ పరిపాటైపోయింది.

'అదేవన్నముక్క, పెండిండ్లు జరిగిన మేం అందరం సాహసులం కామంటావా? సంసారం అంటే పులినోట్లో తల దూర్చడంకాదూ?' అన్నాడు మా రెడ్డి.

అందరూ బిగ్గరగా నవ్వారు. ప్రేమానందం నవ్వడానికి యత్నంమాత్రం చేసి విఫలుడయ్యాడని నా అనుమానం.

"చీకటిపడకమునుపే మా యిల్లు చూద్దురుగాని రండి." అని ప్రేమానందం నన్ను ఆహ్వానించాడు.

నేనంగీకరించాను. రెడ్డి, నేను, ఆయన, వారిబంగళా కేసి నడవడం సాగించాం. మిగతా వాళ్ళు వెనక దిగడ్డారు.

"మధుసూదనం పులిని చూసినట్లు నాతో చెప్పలేదు. చిత్రం, ఇప్పుడు మీరందరు వింటుంటే వినడమే" అన్నాడు ప్రేమానందం.

"దెబ్బతో అదిరిపోయి, మరిచిపోయుంటాడు. పైగా తరువాత కొద్దిరోజుల్లోనే, అతనికి బదలీఅయిందిగా" అన్నాడు రెడ్డి.

"అవునవును."

"అయితే, మీతో నన్నుకూడా వేటకి తీసికెళ్ళాలి. నేను రెండురోజుల్లో వెళ్ళిపోతున్నాను" అన్నాను.

"మీకిక్కడ కాలక్షేపం అవనట్లుంది. ఏదో యీ చుట్టుపక్కలనో ముసలిపులి వుండి, చాలా నష్టం కలిగిస్తోందంటారు యిక్కడివాళ్ళు. వాళ్ళమాట పూర్తిగా విశ్వసించలేం; కాస్తుంటే గంపంత చేస్తారు. ఇదిగో తోకంటే, అదుగో పులంటారు. తీరా వెళ్ళి చూస్తే, ఏమీవుండదు. నేనింత వరకూ, ఏడుమైళ్ళదాకా అడవిలో పర్యటనం చేశాను. రెండుగేదెల కళేబరాలు చూశాను గాని, పులి నాకంటబడ్డేదు. పైగా యిక్కడ మేం యీపులికోసం కాంప్ చెయ్యలేదు. ఈ అడవుంది చూశారూ, యిందులో సగంభాగం సంస్థానానికి చెందింది. దాని నిర్వహణ మన ఇండియాప్రభుత్వం యాజమాన్యంలోకి తీసుకురావడానికి, కావల్సిన

యేర్పాట్లు అంచనా వెయ్యమని మమ్మల్ని యిక్కడికి పంపించారు."

ఇంతలో బంగళా దగ్గరికి చేరుకున్నాం. రెండు కాంప్ కుర్చీలు బైటపడేశాడు. బంట్రోతు టీ తెచ్చాడు. ప్రేమానందం నీలగిరి అడవి అధికారుల తెలివితక్కువతనం గురించీ, ప్రస్తుతం అతను తలపెట్టిన కార్యకలాపం గురించీ లెక్చరిచ్చాడు. సూర్యుడు దూరంగా చెట్లమానుల్లో మరుగుపడ్డాడు. పక్షులు భీకరంగా రోదిస్తూ చెలరేగాయి. మేం లేచి సెలవుతీసుకున్నాం.

"మీరు వెళ్ళేలోగా వేట ఏర్పాటుచేస్తాను. రెండు మూడురోజులు ఓపికపట్టండి" అన్నాడు ప్రేమానందం.

"నేను, రెడ్డి వెనక్కి తిరిగాం. దూరంగా నాలుగైదు మేకలు రావడం చూశాం. వాటివెనక యిద్దరు స్త్రీలు-పని వాళ్ళ తాలూకు కాబోలు-నడుస్తున్నారు. వారివెనక నిర్మలుంది — సూర్యుడు మరచిపోయి దిగవిడిచిన కిరణంలా. సంధ్యలో శరీరం ఎఱ్ఱబడి, ఆ ఎఱ్ఱదనం చీరని ఆక్రమించినట్లుగా వుంది. మాకు సలభైగజాల దూరంలోకొచ్చింది. ఎంత పీలగా బలహీనంగా వుంది.! చీరమడతలకి లొంగిపోయిన పల్చటి రొమ్ములు! కాని, అది సమయంకోసం వేచివున్న సింహపు నడుంలో యిమిడిన శక్తిలాంటి సన్నదనం! మాకు దూరమైపోయింది. రెడ్డి నన్ను వెనక్కి తిరిగి చూడనివ్వలేదు. మరుక్షణంలో మా ఎదురుగా మధుసూదనం, శ్రీహరి, మరిద్దరు బంట్రోతులు వొస్తున్నారు.

'ఇళ్ళకి పోతున్నాం. మళ్ళా వుదయం కలుసుకుందాం.' అన్నాడు శ్రీహరి.

'ఈపూట మా టెంట్సులో పడుకుందాం రాకూడదూ? నా స్నేహితుడుకూడా వున్నాడు. పైగా యింటిదగ్గర ఎవ్వరూ లేరుగా' అన్నాడు మా రెడ్డి.

'నాకు తలనొప్పిగా వుంది. జ్వరంవొస్తుంది, నిద్ర పోకుంటే' అన్నాడు శ్రీహరి.

'భోజనంచేసి నే వొచ్చివుంటా లెండి' అన్నాడు మధుసూదనం. మేం కాంపుదగ్గరకు చేరుకున్నాం.

భోజనాలయ్యాయి. గురవడు పెద్దకట్టెలు పేర్చిమంట చేశాడు. చెట్లమధ్య అందంగా వెన్నెలనీడలుపడుతున్నాయి. అక్కడ వెన్నెల మరింత నిండుగా స్వచ్ఛంగా వున్నట్లనిపించింది. అందులో నిశ్చలత్వంవుంది. ఫ్యాక్టరీపొగలు సిగరెట్టు పొగలు, మేఘాలు, దుమ్ము, ప్రేమతో అలసిన నిట్టూర్పులు—వీటివల్ల భంగంగాని ప్రశాంతత. ఆకుల రెపరెప నిలిచిపోయినప్పుడు, వెన్నెల ధ్వని స్తే వింటున్నట్లుంటుంది. సర్వీ చెట్ల సంగీతం జోలపాటలా అడివిని నిద్రపుచ్చుతోంది. ఎక్కడో ఏదో కీటకం రోదనతో ఘారా వేస్తూంది. ఏదో దూరంగా మృగాల అయోమయపు అరుపులు-అడివిజీవితంలో ఐక్యమయ్యాయి మా ప్రాణాలు.

అరగంటలో మధుసూదనం, శ్రీహరి, కూడా ఓ బంట్రోతు పెట్రోమాక్స్ లైటుతో సహావచ్చారు-మహోజ్వాలలో అగ్గిపుల్లపడేస్తే వెలిగినట్లుగా వెన్నెట్లో పెట్రోమాక్స్ లైటొకటి!

శ్రీహరి వొంట్లో అస్వస్థత కాస్త సర్దుకుందన్నాడు.

అందరం పక్కలు పరుచుకున్నాం.

'ఈమధ్య నోచిత్రం జరిగిందండోయ్!' అని మొదలెట్టాడు రాఘవులు.

చెప్పమన్నాను.

'నోవారం క్రితం ప్రేమానందానికి నోఆకాశరామన్న వుత్తరం వొచ్చింది—పోస్టులో.'

'నీకెట్లా తెలుసు?' అన్నాడు రెడ్డి.

'నేను వారింటివైపు వెడుతుంటే చెత్తకాగితాల కట్ట చెట్లవెనక పడివుంది. నేను ఏమీతోచక కెలికాను. అందులో మూడు కాగితపుముక్కలు నన్నాకర్షించినై. వాటినిసరిచేసి చదివాను. అందులోఏముందో ఎరుగుదురా! 'నిర్మల ఆత్మ హత్య ఎందుకు చేసుకుంటుందో కనుక్కున్నావా?' అని.

ఆవుత్తరాన్నివిమర్శించి, తర్కించడంప్రారంభించారు

మా రెడ్డి అన్నాడు—

'నువ్వేవ్రాసివుంటావు.కొంటెపనులునీకలవాటేగా!'

'ఛ ఛ-భలేవాడివే. ఎరెవరేనా అయితే అట్లాంటివి చేద్దును. తెల్లారిలేస్తే మనకాముననోపని. ఆయనదగ్గర చేస్తానా, తప్పుకాదు?' అన్నాడు రాఘవులు.

'ఆ పని నిర్మల నెరుగున్నవాళ్ళెవరో చేసివుంటారు.' అన్నాడు రెడ్డి.

'ఇక్కడున్నవాళ్ళలో, ఎరుగున్నవాడు శ్రీహరి, మధుసూదనం' అన్నాడు రాఘవులు.

'అస్తమానం నన్ను ఈప్రసక్తిలోకి దించకండి. నాకు కోపంవస్తుంది.' అని మధు విసుక్కున్నాడు.

'నిర్మల రెండోమారు తలపెట్టిన ఆత్మహత్యా యత్నం గురించి వినాలనుంది. మీ కేమీ అభ్యంతరం లేకపోతే.' అన్నాను నేను.

'విసుక్కున్నందుకు క్షమించండి-నాకేమీ అభ్యంతరంలేదు.' అన్నాడు మధు.

'అభ్యంతరం పెట్టినా, నేను విరమించేబాపతు కాదు. నేను చెబుతా వినండి.' అంటూ రాఘవులు పెట్రోమాక్సు దీపం ఆర్పేసి, గాధ చెప్పడం సాగించాడు.

'రెండో ప్రయత్నం, తరవాత ఏడాదికిజరిగింది. ఈసారి అత్తవారింట్లో. భర్త మరోవూళ్ళో వుద్యోగంలో కెళ్ళాడు. మామగారు ఆఫీసు కెళ్ళారు. అత్తగారు వంటింటి గుమ్మంలో చాపేసుకొని పడుకుంది. ముందుగదిలో బావగారు నిద్రపోతున్నాడు. మరిది—పదహారేళ్ళుంటాయి-అపీయివి నవరిస్తూ యింట్లో తిరుగుతున్నాడు. తోటికోడలు నిద్రపోతుంటే, యీగలుముసరకుండా విసురుతూ పక్కగదిలోకూర్చుంది. మధ్యాహ్నం మూడు కానస్తోంది. దొడ్లో పెద్ద చప్పుడైంది. రమణయ్యగారు విన్నాడు. దొడ్లోకి పరుగెత్తి పిట్టగోడమీద నుంచి చూశాడు. 'ఏమర్రోయ్, ఎవరో నూతిలోపడ్డారు' అని నెర్రికేకేసి, కర్రలు, నిచ్చెన, తాడు తెచ్చాడు.ఇంట్లో అందరూ లేచారు.వీధిలోంచి గుఱ్ఱపుబండివా డొకడొచ్చి, నూతులోకి దిగి నిర్మలని పైకిచేరేశాడు. నీళ్ళు తాగేసింది. చైతన్యంలేదు. డాక్టరని పిలిపించారు—శుశ్రూషచేశారు. ఓగంటకి తేరుకుంది. తాశీల్దారుగారికి టెలిగ్రాం యిచ్చారు. బైటకి పొక్కకుండా, గప్‌చిప్‌చేసేశారు. అదీ కథ.'

ఇంచుమించు యీ యత్నంకూడా, మొదటియత్నం లాగేవుంది. హంతకుడు, దురంతంతలపెడితే, ఒకసారిఅలవాటు పడ్డ ఫక్కీనే, పదేపదే అవలంబిస్తాడని, డిటెక్టివ్ నవల్స్ చదివితే తెలుస్తుంది. ఇంకా చిత్రం ఏమిటంటే, గంటకూడా అదే. ఆరోజు ఏమేమిజరిగింది, ఎవరెవరొచ్చిందీ వివరాలు కావాలన్నాను.

శ్రీహరి చెప్పాడు, సమాధానం.

'నేనప్పుడు ఆవూళ్ళోనేవున్నాను. కోర్టులోసాక్ష్యాని కెళ్ళాను. నిర్మలఅత్తవారింటికి పదకొండుగంటల కెళ్ళాను. ఆమెబావగారితో కాసేపు కబుర్లు చెప్పాను. భోజనాలుచేశాం జట్కా తెప్పించి, నేనూ, మరిదీ వూళ్లోకి వెళ్ళాం. మరిది స్కూలువద్దదిగిపోయ్యాడు అప్పటికిపన్నెండున్నరైంది. కోర్టు పని చూసుకుని, సాయంత్రం ఐదున్నరకి స్టేషనుకు చేరుకున్నాను. ప్లాట్‌ఫారంమీద మధు కనిపించాడు-అప్పుడు అతనికి ఆవూళ్ళోనే వుద్యోగం-రోడ్లయిలాకాలో—బుక్‌స్టాల్ చూడ్డానికొచ్చాడట. మేంయిద్దరముండగా, మరిదితోచదువుకునే కుర్రాడొకడొచ్చి, మాకీవార్త చెప్పాడు. నేను రైల్లో వెళ్ళిపోయ్యాను. మధు వెళ్ళి చూశాడనుకుంటా.'

'లేదు, లేదు-నీతో చెప్పలేదనుకో—నేనూ నీతోబాటే, ఆ రైల్లోనేప్రయాణంచేశాను. మాపినతల్లికూతురుకి ఏదో సంబంధం వొచ్చింది, రావాల్సిందని మా నాన్న వైరిస్తే వెళ్ళాను' అన్నాడు మధుసూదనం.

'మీరు అక్కడెంతకాలం వుద్యోగంచేశారు?' అనడిగాను.

"అబ్బే, చిన్నవుద్యోగం. తాశీల్దార్ గారి ప్రోద్బలం మీద అంగీకరించి, నాలుగు నెల్లు చేశాను. తరువాత అటవీ శాఖలో యీ వుద్యోగాని కొచ్చేశాను.

"ఆనాలుగు నెలల్లో మీకు ప్రేమానందంతో పరిచయం వుందా?" అనడిగాను.

"నా కంత పరిచయం లేదు. అతను మితభాషి. ఒకటి రెండుసార్లు, అతను సెలవుమీదొచ్చినపుడు, క్లబ్బులోనూ, సినిమాల్లోనూ చూశాను.

"సినిమాకి భార్యాసమేతుడై వొచ్చేవాడా?"

"నేను చూడగా ఎప్పుడూ లేదు. పైగా నేనక్కడున్న నాలుగు నెలల్లో రెండు నెల్లు అతను అత్తవారింట్లోనే వుండేవాడు కాబోలు. రెండుమూడుసార్లు వాళ్ళింటికి వెళ్ళినప్పుడు నిర్మలనికాని, ప్రేమానందాన్ని కాని ఎప్పుడూ చూళ్ళేదు."

"పాపం!" అన్నాడు రాఘవులు.

"ఆ జోక్ నేను రెలిష్ చెయ్యను రాఘవులూ" అని మధుసూదనం కోపం సూచించాడు.

"మరవుతే, నువ్వు వాళ్ళింటికి వెళ్ళే అవసరం ఏమొచ్చిందోయ్?" అన్నాడు ధీమాగా రాఘవులు.

"నేను నీకు సమాధానం యివ్వక్కర్లేదు. మీ రడుగుతున్నారు గనక చెబుతున్నాను నేను ప్రేమానందంతో మాట్లాడదామనే వెళ్ళేవాణ్ణి. అతనొచ్చినపుడు కబురు చెయ్యమని, నిర్మలమరిదిని అడిగాను. అతనితో సంప్రదించి అడివి శాఖలో ట్రైనింగ్ పొందితే, వుద్యోగందొరుకుతుందని తాశీ

ర్లాను వ్రాశాడు. ఆ విషయం ముచ్చటించడంకోసం వెళ్లేవాణ్ణి."

"మొత్తం ఎన్నిసార్లు వెళ్ళుంటావు?" అన్నాడు రెడ్డి.

"నేనా?—నేను అరడజనుసార్లన్నా వెళ్ళుంటాను" అన్నాడు శ్రీహరి, తనని వుద్దేశించి యీ ప్రశ్న అడిగారనుకుని.

"నిన్నెవ్వరూ అడగలేదు." అన్నాడు రాఘవులు.

"అడక్కపోయినా చెబితే ప్రమాదంలేదు. సందేహం తీరిపోతుంది. నేను నిజం చెప్పేస్తున్నా. ఏదో సాకువున్నా నేను నిర్మలని చూడాలన్న వుద్దేశంతో వెళ్ళేవాణ్ణని ఒప్పుకోవాలి" అన్నాడు శ్రీహరి. దీనితో అందరూ మౌనంలో పడ్డారు కాసేపు.

నేనే మొదట మాట్లాడాను.

"మీరు నిర్మలతో మాట్లాడేవారా?"

"ఓ" అన్నాడు శ్రీహరి.

"ఆమెనిగురించి మీ అభిప్రాయం ఏమిటి?"

"నా అభిప్రాయం నిర్మలకి భర్తంటే యిష్టంలేదని."

"అల్లాఅనుకోడానికి ఆధారం?"

"మనిషివైఖరినిబట్టి. సరదాగావుండేదికాదు, దిగులుగా కనబడేది. పేరంటాలు, స్నేహితులు, సినిమాలు ఏవీ వుండేవి కావు."

"అత్తగా రెట్లాంటిది?"

"అత్తగారు చాలామంచిది. తల్లికంటె ప్రేమతో కోడళ్ళను చూచేది."

'మామగారు?'

'మామగారివల్ల కోడలి కేంబాధ కల్గుతుంది. ఆఫీసుకుపొయ్యేవాడు, యింత గడించి పారేసేవాడు.'

'నిర్మలవ్యాధిలక్షణా లేమిటో డాక్టర్లు చెప్పారా?'

'హిస్టీరియా. మందులుపని చెయ్యలేదు. హిస్టీరియాకు కారణం భర్తలో ఏదో లోపం వుండటమేనని నా థియరీ,' అన్నాడు శ్రీహరి.

ఇది నాకు సబబుగానే తోచింది.

కాని మా రెడ్డి ఖండించాడు.

'అట్లాంటివాడు పెండ్లెందుకు చేసుకుంటాడు. పైగా యితను, కాలేజీలో చదువుకునేరోజుల్లో కొంత గ్రంథం జరిపి కథానాయకుడుగా వుండేవాడని వినికిడి.'

అట్లాంటివాళ్ళే తమ లోపాన్ని కప్పిపుచ్చేటందుకు పన్నాగంపన్ని, పెండ్లి చేసుగుంటారు. ప్రపంచానికి తనలో లోపంలేదని చాటొద్దు మరి!' అన్నాడు రాఘవులు.

'నిర్మల భర్తనుగురించి తనవాళ్ళతో చెప్పిందా? అని అడిగాను.

'ఏమో! తల్లితో చెప్పివుండాలి. వాళ్ళుమాత్రంఏం చేస్తారు. వివాహం రద్దుచేసుకున్నా, తనకి మళ్ళా పెండ్లి చేసుగునే హక్కులేదు. మరొకర్ని చూసుగుని రహస్యంగా ఏడవాలి' అన్నాడు శ్రీహరి.

'అట్లాంటివ్యక్తి నీవిఎరికలో ఎవరేనా వున్నారా?' అని అడిగాడు మా చంద్రా రెడ్డి. అది నేనడగాలనుకున్న ప్రశ్నే. కాని ధైర్యంలేక మానేశాను.

'ఏమో, వుండివుండొచ్చు; లేకపోతే ముందుముందు దొరకొచ్చు.' అన్నాడు శ్రీహరి.

'ఆనాడు మధుసూదనంకూడా నిర్మలని చూశాడు.' అన్నాడు రాఘవులు.

'అవును. నేనారోజున అక్కడేవున్నాను. రేపోమాపో ప్రేమానందం వస్తాడు, శెలవలేగనక, అక్కడే వుండమంది నిర్మల అత్తగారు.' అన్నాడు మధుసూదనం.

'నిర్మల మీతో మాట్లాడేదా?'

'అల్లాకాదు అడగవల్సింది. నువ్వునిర్మలతోమాట్లాడే వాడివా?' అని రాఘవు లడిగాడు.

'తెలివిగా అడిగాననుకుంటున్నావు కాబోలు. పరీక్ష చేసి, నేనేదీ డైరీలో వ్రాసుగోలేదు. మొత్తంమీదమాట్లాడటం జరిగేది- తన ఆరోగ్యంగురించీ, పుట్టింటిజీవితంగురించీ, తను స్కూలుకెళ్ళినరోజుల్లో వేసిన నాటకాలు - యీవిషయాలు' అన్నాడు మధు.

'సరే ఆనాటి విశేషాలు చెప్పండి' అని కోరాను.

'ఉదయం లేచి కాఫీలు త్రాగింతర్వాత...' అని మొదలెట్టాడు మధుసూదనం.

'క్షమించాలి-కాఫీ ఎవరు కలిపారు?' ఆన్నాడు రెడ్డి.

'నాకు గుర్తులేదు. అందరికి కాఫీలుయివ్వడం నిర్మలే యిచ్చేది. తర్వాత కాసేపు నేనూ, ఆమెమరదీ-అతనిపేరు కోటీశ్వరరావు-కాసేపు కేరమ్సాడాం-తొమ్మిదింటికి కాలవకి స్నానానికెళ్ళాను. పదింటికి భోజనంచేసి, స్నేహితుడింటికెళ్ళి ఒంటిగంటకొచ్చాను.'

"ఓహో, అందుచేత, శ్రీహరి వొచ్చినపుడు నువ్వు యింట్లో లేవన్నమాట. నువ్వురాగానే అతను వెళ్ళిపొయ్యాడన్నమాట."

"అవును. వొంటిగంటన్నరకి రేడియోలో ఇంగ్లీషు వార్తలు విని, నేను నిద్రపొయ్యాను. అరగంటలోనే లేచి పోయాను. రెండుంపావుకి కాఫీ తాగాను. మానాన్నగారి టెలిగ్రాం చూసుగున్నాను-యింటికిరమ్మని. నాబాగ్ తీసుకుని, రెండున్నరకి వెళ్ళిపోయ్యాను. స్టేషన్‌కి వెళ్ళేటప్పటికి రైలు వెళ్ళిపోయింది. పుస్తకాలుచూస్తూ ప్లాట్‌ఫారంమీద వుండి ఆరుగంటల రైల్లో మా వూరెళ్ళిపొయ్యాను."

"మరోవిషయం అడుగుతున్నాను, ఏమీఅనుకోకపోతే. నిర్మల ఆత్మహత్యవిషయం, ఐదుగంటలకు మీరు స్టేషన్‌లో వుండగా తెలిసింది. చూడ్డాని కెందుకు వెళ్ళలేదు?" అనడిగాను.

"చూసేటందు కేముంది.నిర్మల అప్పటికే తేరుకుంది. పైగా, నేనింటికివెళ్ళటంజరుగురు. టెలిగ్రాం"అన్నాడుమధు.

శ్రీహరి మరోప్రశ్న వేశాడు.

"నేను, "స్టేషన్ కెందుకొచ్చావు?" అనడిగినప్పుడు వూరికెడుతున్నానని చెప్పక, పుస్తకాలకోసం అని ఎందుకు అబద్ధమాడావు. ?"

"రైలుతప్పగానే, కూర్చుని విసుగెత్తి,ఒకసమయంలో యింటికెళ్ళి, తెల్లారగట్ల రైలుకెడదా మనుకున్నాను. ఆ విసుగుదల సమయంలో నువ్వు ప్రశ్నించావు. సాయంత్రం పాసెంజరు ఆరోజున టైమ్ కొచ్చింది. ప్రయాణమయ్యాను.

"పుస్తకాలషాపులో గంట చూశారుకదా, ఏదేనా పుస్తకం కొన్నారా ?" అనడిగాను.

"లేదు, నాదగ్గర డబ్బులేదు, ఐదులు, ఆరులు ఖర్చు పెట్టి పుస్తకాలు కొనేటందుకు" అన్నాడు.

"పోనీ, యీపుస్తకం కొంటే బాగుండునే అనిపించింది. అనిపిస్తే, ఏ పుస్తకం?" అనడిగాడు.

"నాకు నిజంగా జ్ఞాపకంలేదు. ఎవరికి కనిపించదు ? విల్కీ-కాలిన్స్ నవల "ది వుమన్ ఇన్ వైట్" కొనాలని వుండేది" అన్నాడు మధు.

పదినిముషాలు, మావాళ్ళందరూ నవల్నుని గురించి తర్కించారు. నాకు మరో సందేహంవొచ్చి, మధుని అడిగేశాను. "ఆరోజున పోస్టుమాన్ ఎప్పుడొచ్చాడు ?"

"మామూలుగా, పదిన్నరకొస్తాడు. ఆ సమయంలో నేనింట్లోలేను. రెండున్నరకి, పోస్టమన్ టెలిగ్రాం యిచ్చాడని యిందాకనే చెప్పాగా."

మా రెడ్డి నిద్రొస్తోందని ఆవలించి, నిద్రపొవ్వే సంకల్పంతో శరీరాన్ని పక్కమీద వాలేశాడు. మధుని ఆఖరు ప్రశ్న అడిగేశాను.

"అవుతే, నిర్మ లట్లా గెందుకు చేసిందో మీ కేమన్నా తెలుసా ?"

"నాకు తెలీదు. కారణం ఏమీ కనిపించలేదు."

'కారణంలేకుండా ఎవరన్నా అట్లాంటిపన్లు చేస్తారా?'

"స్త్రీలు ఎంతకేనా తెగిస్తారు." అన్నాడు మధు.

'ఏమోయ్, స్త్రీలు అని బహువచనంవాడుతున్నావు, ఎందరు స్త్రీలతో పరిచయముందినీకు?' అన్నాడు రాఘవులు, నవ్వుతూ.

'అకారణంగా తెగిస్తారా?'

'ఏమో నా కేమీ తెలీదు.'

మిగత అందరూ నిద్రలోపడుతున్నట్లనిపించిందినాకు. ఈ విషయం ఆరాతియ్యడానికి వా రేమీ కుతూహలం కన పర్చడంలేదు. మధ్య నా కెందుకు? నేనూ ఆలోచిస్తూ పడు కున్నాను. స్త్రీలు ఎంత కేనా తెగిస్తారు? స్త్రీలనిగురించి ఆలో చించడం మొదలెట్టాను. నిర్మలకథ విని. డిటెక్టివ్ నవలా రచయిత ఎల్లాంటికథ అల్లుతాడా అని వూహించాను. డిటె క్టివ్ నవల్సు వ్రాయడంలో స్త్రీరచయితలు కనపర్చిన చమ త్కారం, ప్రతిభ, ఏపురుషుడూ కనబర్చలేడు. ప్రథమశ్రేణికి చెందిన రచయితలందరూ స్త్రీలే-డొరోతిసేయర్స్, మార్జెరీ ఆలింగామ్, గేయోమార్ష్, అగాతాక్రిస్టి వీరందరూ నిర్మ లతో ఎట్లాంటి కథ వ్రాద్దురో! ఆఫక్కీలో ఏదోకథ ఊహలో అల్లుతుంటే నిద్రపట్టేసింది. దూరంగా, ఏవో అడివిమృగాల అరుపులు వినబడుతున్నాయి. మానవుడిహృదయంలో అధో లోకంవుంది. అందులో బంధించబడ్డ, తీరనివాంఛలనే క్రూర మృగాల అరుపులూ అట్లాగేవుంటాయి. గర్జించి, బైటపడి, స్వప్నంలో విహరిస్తాయి; అవకాశంచిక్కితే, మేలుకునివున్న ప్పుడే, చైతన్యాన్నిచీల్చుకుని పైనపడి మింగేస్తాయి. అవి బైటపడకుండా వుండేందుకా అన్నట్లు చాలామంది శాలువా లని పైకిలాక్కుని, ముసుగు బిగతన్ని పడుంటారు!

తెల్లవారింది. ఆ చంద్రుడే సూర్యుడైనట్లు, మెత్తటి కాంతి ఆకులమధ్యనుంచి, నాళాలువలో దూరింది. ఉలిక్కిపడి లేచాను. చంద్రుడుకాడు, సూర్యుడే ప్రకాశిస్తున్నాడు. కాలకృత్యాలుతీర్చుకుని రొట్టెలు, టీ తీసుగున్నాం;స్నానాలు చేసేటప్పటికితొమ్మిదైంది. వాళ్ళందరూ ఆఫీసుపనిచూసుగుంటాం అన్నారు. నేనూ, గురవయ్యా అల్లా బైలుదేరాము. రెండుమైళ్ళదాకా నడిచివెళ్ళాం. మాకు ఒక్క అడవిమృగం కూడా కనబళ్ళేదు. గురవయ్య ఆ చుట్టుపక్కల ముసలిపులి చేస్తున్న దురంతాలు వర్ణించాడు. మేం తిరిగి వచ్చేటప్పటికి పన్నెండుకావచ్చింది;అప్పటికిప్రేమానందంవెళ్ళిపొయ్యాడు. భోజనాలుచేసి, మళ్ళా కబుర్లు మొదలెట్టారు.

'మీరంతా ఒకచోట కూర్చుని కాగితాలపని చేసుకోడం అయితే, యీ కాంప్ చెయ్యడంఎందుకు?' అని అడిగాను.

రెడ్డి సమాధానం యిచ్చాడు.

'రంగనాథన్ అని మరొకపెద్దఆఫీసరుకూడా రావాలి. ఈ ఉదయం వొచ్చి, కాంప్‌చేశాడుట-యిక్కడికి ఎనిమిది మైళ్ళల్లో మరో బంగళా వుందిలే. ఆయనా, మేమూ కలసి, రేపో, మాపో పర్యటనం సాగిస్తాం. ఆయన్ని కలుసుగోడానికి ప్రేమానందం సాయంత్రం వెడతాడుట.

'చూడండి - ఈ రెండురోజులూ మేం చెప్పినవన్నీ విన్నారు, ఆలోచించారు. నిర్మలవిషయంఏమన్నా తేలిందా? అని అడిగాడు రాఘవులు.

'ఆఁ' అన్నాను.

అతను ఆశ్చర్యం ప్రకటించాడు. శ్రీహరి నాదగ్గరగా జరిగాడు. ఆఖరికి రెడ్డికూడా లేచి కూర్చుని, నాకేసి ప్రశ్నార్థకంగా చూశాడు.

"చెప్పాలి" అన్నారు ముగ్గురూ.

"రాత్రంతా ఆలోచించాను. ఒకరకమైనకథఊహలో రచించుకున్నాను. కాని ఋజువుచెయ్యమంటే చెయ్యలేను" అన్నాను.

"మాకు ఋజువులు, ప్రమాణాలు అక్కర్లేదు. చెప్పండి-ఒరే, గురవా, రెండు చుట్టలు కట్టి, టీ పెట్టరా" అని కేకేశాడు రాఘవులు.

"చెప్తానువినండి నాకథ మొదట్లోనే ప్రారంభమైంది. నిర్మలని ప్రేమానందాని కివ్వడం స్థిరపడింది. తాంబూలా లుచ్చుకున్నారు. ఇది జరిగింతర్వాత- ఎప్పుడో చెప్పలేను- ఆమెజీవితంలోకి మరోవ్యక్తి ప్రవేశించాడు-అతన్ని 'ఎక్స్' అని వ్యవహరిద్దాం-నిర్మల అతన్ని చూడ్డం, ప్రేమించటం ఒకసారిజరిగింది· నిర్మలవి తీవ్రమైనవుద్రేకాలు. ప్రేమించినా ద్వేషించినా, క్రమం, పద్ధతి, కారణం, ఔచిత్యం, సహజం, న్యాయం - యివేవీ పాటించదు. ఆమెకి 'ఎక్స్' పరిచయం కలిగింది. మాటలు జరిగాయి. కాని తలిదండ్రులకి, పెండ్లికి మాటిచ్చేసింది. ఏంచెయ్యడం? ఆపెండ్లి వద్దంటే ఏదోకుతం త్రంజరుగుతోందని నలుగురూ పసికడతారు. తనశీలాన్ని శంకి స్తారు...మరీ ఘోషాలో వుంచేస్తారు. తను స్వేచ్ఛపోగొట్టు కుంటుంది. 'పెండ్లివల్ల మనప్రేమకి అంతరాయం ఎందుకుం

డాలి? అంతరాయంవల్ల మన ప్రేమ మరింత పదునెక్కుతుంది' అన్నాడు 'ఎక్స్' ఇంకేంకావాలి?

ప్రేమానందాన్ని పెండ్లాడింది. నాలుగు నెలల్లో కార్యం అన్నారు. ఏం చెయ్యాలి? ఎక్స్‌ని కలుసుకుని చెప్పింది. ఎక్స్ బాధపడ్డాడు. అతను చిన్నవాడు. ఉద్యోగం లేదు. ఎవర్ని సలహా అడిగే వ్యవహారం కాదు. "ఇంతేనా మన ప్రేమ" అన్నాడు. నిర్మల వాగ్దానం చేసింది. చేతిలో చెయ్యేసింది. భర్తను తాక నివ్వనంది. సరా? ఎల్లా సాధ్యం అని అడిగాడు. నీకెందుకు, నేను చూస్తాగా, నన్ను నమ్ము, అంది నిర్మల. ఎక్స్ తన హృదయాన్ని ఉత్తరంద్వారా బైటపెట్టి, ఆమె కందిచ్చాడు. సంతోషంతో నిర్మల సమాధానం పంపింది.

కార్యం రాత్రొచ్చింది. నా ఆరోగ్యం బాగాలేదంది. కొంతకాలంవరకూ ఆమెని విడిచిపెట్టమని, ప్రేమానందాన్ని బ్రతిమలాడింది. అతనికి కోపంవొచ్చింది. చదువుకున్నవాడు బలాత్కరించగలడా? జబ్బంటోంది, ఏదన్నా జరిగితే, నలుగురూ అతనికి గడ్డెడతారు. ఏవో సణిగాడు. నిర్మల లాలించింది; మాటలతో మంచిచేసుకుంది. పెద్దలందరికోసం కార్యం, ఎవరికీ తెలినక్కర్లేదు - తృప్తిపరచింది. పక్కకి తిరిగి ముసుగెట్టుకుని పరున్నాడు.

"మందిప్పించటం లేదా మీ వాళ్ళు?" అనుంటాడు రెండోరాత్రి.

"మావాళ్ళు కార్యం వద్దన్నారు. మీవాళ్ళు నిర్బంధపెడితే నేగా యీ తంతు ఏర్పాటుచేశారు?" అనుంటుంది.

అలాగే మూడురాత్రుళ్ళూ గడిచిపోయాయి. భర్త వెళ్ళిపోయాడు. నిర్మల ఎక్స్‌తో ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు జరుపుతోంది. ఒకఉత్తరంలో 'ఎక్స్' అసూయప్రకటించాడు. ఆడదాన్ని నమ్మకూడదన్నాడు. 'తను హాయిగా భర్తతో గడుపుతోంది–అతనుపడేవిరహం ఆమె కేం తెలుసు' అనుంటాడు. శెలవల్లో భర్త వొచ్చాడు. జబ్బు–పీల్లేదంది–అతని కేజబ్బు కనబళ్ళేదు. విసుక్కున్నాడు 'ఏంకథ?' అన్నట్లుగా. అస్పష్టమైన ఆరోపణలు సాగించాడు. ఎట్లాగనుకున్నా ఫర వాలేదంది. భర్త వెళ్ళిపోయాడు.

ఎక్స్‌ని కలుసుకుని జరిగిందంతా చెప్పింది నిర్మల. వారిద్దరూ, వొక్కరాత్రేనాగడిపే అవకాశంలేదు. ఏంచెయ్యటం? నీ కెందుకు, నీకు హాయిగా భర్తున్నాడు. ఏదో తమాషాకి ప్రేమిస్తున్నావనీ, నన్ను ఏడిపిస్తున్నావనీ అన్నాడు. మళ్లా ప్రమాణాలు, వొట్లు. నువ్వు తల్చుకుంటే మనం కలుసుగోలేమా! అన్నాడు. ఏం చేస్తుంది? అతనికి నమ్మకం కలగడం ఏట్లా? తెగించింది. నిర్ధారణకొచ్చింది. నాన్న కాంప్ కెళ్లాడు. అమ్మ పడుకునుంటుంది. మధ్యాహ్నం. ఏం? ఏర్పాటుచేసి రమ్మంది. అతను వెళ్ళాడు. అంతా అనుకున్నట్లే జరిగింది. గదిలో ఏకాంతంగా కూర్చుని గుసగుసలు సాగించారు. ఏం జరిగిందో, ఎంతవరకూ జరిగిందో వూహించలేం–ఏంజరిగినా అట్టేసేపు జరగలేదు. పోస్టుమన్ పిలిచాడు. లేచివెళ్ళింది. భర్తదగ్గరనుంచి కవరు. ఆమెకు ఎవరోవున్నారనీ, ఆవిషయం తను తెలుసుకున్నాడనీ, అంచేత ఆమెను వదిలెయ్యడంతప్ప గత్యంతరం లేదనీ, భర్తవ్రాశాడు. నిర్మల దిగులుపడింది;

భయపడింది. గదిలో కెళ్ళి, తలుపు జేర వేసింది. రెండుక్షణాలలో ఎవరో తలుపుతో శారు. ఎవరంది. 'నేనే, పేపరొచ్చిందేమో చూద్దామని-పోస్టుమన్ వొచ్చాడుగా' అన్నాడు మనోరమ బావగారు. అవును పోస్టుమన్ పేపరుకూడా తెచ్చాడు. హాల్లో, బల్లమీద పెట్టాను. తీసుకోమంది. ఇంతలో చెల్లెలు లేచినట్లు వంటింట్లో చప్పుడైంది. హాల్లో కెళ్ళి, వంటింటితలుపు జార్లేసి, సందుగదిలోంచి ఎక్స్‌ని బైటకి పంపిచి వేసింది. అతను వెళ్ళగానే నిర్మల భయపడింది. మనోరమ బావగారు, వారిద్దర్నీ చూశాడేమో--భర్తవు త్తరంవొకటి-వొదిలేస్తానని బెదిరించాడు. ఏం చెయ్యడం? మతిపోయి నూతులో కురికింది.

ఇంక రెండో యత్నం

మధ్యలో శ్రీహరి ఆపు జేశాడు.

'ఆగండి, ఆరోజు మధ్యాహ్నం రెండింటికి నేవెళ్ళాను. ఆసమయంలో 'ఎక్స్'ఇంట్లో నేవున్నాడంటారా? నేను నమ్మలేను. నేను రేడియో విన్నాను. పేపర్ చదివాను. తర్వాత నిర్మల మనోరమబావగార్ని లేపి కాఫీయిచ్చింది. నేను వెళ్ళిపొయ్యాను. నా వెనకాలే అతనూ వొచ్చాడు' అన్నాడు శ్రీహరి.

'ఆ తలుపుతట్టి పేపర్ అడిగింది మీరే కావొచ్చు. నిర్మల, అడిగినవారు మనోరమబావగా రనుకునివుండొచ్చు. తీరా తను ముందుగదిలో కెళ్ళినప్పుడు, అతను నిద్రనటించ కూడదూ? అతను కాఫీతాగి వెళ్ళిపోయినసంగతి ఆమె కేం తెలుసు?

'సరే—రెండోయత్నం పూర్తిచెయ్యి' అన్నాడు చంద్రారెడ్డి.

'నిర్మల అత్తవారింటికెళ్ళింది. అక్కడ బాగానేవుంది. అత్తగారి కోడరికంలేదు; తోటికోడలు సరదాఅయినమనిషి. భర్తా, తనూ వున్నా, ఆరోజుల్లో కూడా ఆంతరంగికంగా కలుసుకోలేదని నా నమ్మకం.

భర్త ఆమెని విశ్వసించేటట్లు చేసుకుంది మాటలవల్ల. ఉద్యోగంలో కెళ్ళిపొయ్యాడు. 'ఎక్స' ఆవూళ్లో వున్నాడు. తరుచుకలుస్తుండేవాడు. కలుసుగున్నప్పుడు, ఉత్తరాలువ్రాసి అందిపుచ్చుగోటం జరిగేది. ఉత్తరాలలో వారిప్రేమనంతా వెళ్ళబుచ్చుకుని తృప్తిపడేవారు. ఆనాడు, ఉదయమో, మధ్యాహ్నమో, 'ఎక్స' ఆమె కోవుత్తరంయిచ్చాడు. మధ్యాహ్నం నిశ్శబ్దంగావుంది—తనూ గదిలోకెళ్ళి పడుకుని, ఆ వుత్తరం చదువుకుంది. గదితలుపులుమూసి, ఆవుత్తరానికిప్రత్యుత్తరం వ్రాసింది. వ్రాస్తుంటే ఆగదిలోకి మరిది—కోటేశ్వరరావు-గభాలునవొచ్చి 'ఏమిటని' అడిగాడు. ఆమె వులిక్కిపడి, ఉత్తరం దాచేసింది. అతను వెళ్ళిపొయ్యాడు. ఆవుత్తరంతన ట్రంక్ పెట్టెలోదాచేసి, వంటింట్లోకెళ్ళి పనిచూసుకుంటోంది. రెండున్నర దాటింది. కొంటెమరిది, తాళాలు ఎల్లాగో పెల్లగించి, ట్రంకుతెరచి, ఆమెవ్రాసిన వుత్తరం సంగ్రహించాడు. నిర్మల చప్పుడు విని పసిగట్టి గదిలోకొచ్చి చూసుకుంది. ఉత్తరంలేదు. కొంప మునిగిందనుకుంది. మరిదికోసం యిల్లంతా వెదికింది. ఎక్కడా లేడు. ఏం చెయ్యడం? మరిది అసాధ్యుడు. ఆ వుత్తరం అన్నగారికి చూపిస్తాడు. తనకి

తలవొంపు. పరిత్యాగం, నిందతప్పవు. తాత్కాలికపౌరుషం, వుద్రేకం, ఆమెని వొక నిర్ణయానికి తీసుకొచ్చాయి. గబగబ దొడ్లోకెళ్ళి నూతిలో పడింది.

నిర్మల యింకెన్నడూ ఆత్మహత్య తలపెట్టదు అని నా గాథ ముగించాను.

మొదట మాట్లాడింది రెడ్డి.

'నాకంతా బాగానే కనపడుతోంది. కానివొకటి నచ్చలేదు. 'ఎక్స్'ని కలవడంకోసం, భర్తని దూరంగావుంచడం, వాగ్దానాలు—అవన్నీ అసహజంగా కనబడుతున్నాయి. నా చిన్నప్పుడు, మా అమ్మమ్మ రాజకుమార్తెలనుగురించిచెప్పే కథమాదిరిగా వుంది.'

గురవయ్య టీ తెచ్చాడు. అందరం మాట్లాడకుండా తాగాం. తరువాతివ్యాఖ్యానం రాఘవులు చేశాడు.

'మీరు చెప్పిన గాథలో నిర్మల భర్తతోకూడక, ఎక్స్ముందు పాతివ్రత్యం ప్రకటించడంతప్ప—యింకేమీ హర్షించదగ్గ వివరాలులేవు. మామూలుగా మనం పత్రికలో చదివే వ్యభిచారుల గాథలా వుంది. నిర్మల అందమైంది కావొచ్చు. ఆమెచర్యలో కవిత్వంగాని, కళానుగుణ్యమైన సౌందర్యంగాని గోచరించలేదు.'

'అందమైన స్త్రీశరీరాలకు అందమైన ఆత్మలను కలిగించడం, పురుషుడి దౌర్బల్యానికి చిహ్నం' అన్నాను నేను.

అందరిలోకి ఎక్కువఆశ్చర్యం ప్రకటించింది శ్రీహరి.

"అయితే, హంతకుడెవరండీ?" అనడిగా డతను.

"అది మీరు నిర్ణయించాలి" అన్నాను.

'నేననా మీవూహ?'

నేనల్లాగనలేదు? డిటెక్టివ్ నవలాకారుడు కథచెప్తాడు; హంతకుల్ని పాఠకులు పట్టుకోడంలోనేవుంది, ఆ నవల్సలోని మజా' అన్నా.

'నన్ను నిర్మల ప్రేమించటం సంభవమా?' అని అడిగాడు శ్రీహరి.

'స్త్రీలు ఎవర్ని ప్రేమించరో, ఎందుకు ప్రేమిస్తారో, ఎందుకు ప్రేమించరో సృష్టించిన బ్రహ్మదేవుడుకూడా నిర్ణయించలేడు' అన్నాను, కచ్చితంగా.

ఇంతలో పెట్టిబండి వొచ్చింది. పత్రికలు, టపాచూసుకున్నారు. చంద్రా రెడ్డి, ఆఫీసుకవర్లు చింపి చదివాడు.

'నాకేమన్నా వుత్తరాలున్నయ్యా?' అంటూ ముగ్గురూ ఎగడ్డారు.

'ఉంది, మధుసూదనానికి, ట్రాన్స్‌ఫర్ ఆర్డ రొచ్చింది' అన్నాడు రెడ్డి. ఆర్డర్ చేతికిచ్చాడు. అవును, మధుసూదనాన్ని, ఉత్తరజిల్లాలకి—పర్లాకిమిడి కేసి బదిలీచేశారు. అతని స్థానంలో 'ఉన్నిథన్' అనే మళయాళీని వేశారు. తక్షణం చార్జియిచ్చి; కొత్తచోటులో ప్రవేశించాలని వుత్తరువైంది.

'ఇదేమిటి, యిక్కడికొచ్చి, నెలేనా కాలేదు—పోదురూ, గవర్నమెంటుసర్వీసు యిల్లాగే ఏడుస్తుంది. అర్థం పర్థంలేదు, బదిలీలకి—' అని రాఘవులు, శ్రీహరి విసుక్కుని, మధుని బుజ్జగించి, సానుభూతి ప్రకటించడం సాగించారు. సంభాషణంతా బదిలీనిగురించి. ఆగొడవలో హంతకు

డెవరో తెలుసుకోవాలన్న బాధ్యత నాకు తప్పింది. ఆ విషయం ఎవరూ ఎత్తలేదు.

మధుసూదనం, చార్జి వొప్పగించేటప్పటికి మూడు దాటింది. మళ్లా మేం మొహాలు కడుక్కొని, మంచిదుస్తులు వేసుకుని, మధుసూదనాన్ని యింటిదాకా సాగనంపడానికి ప్రయాణమయ్యాం. మధు 'తలనొప్పిగావుంది, కాసేపు యింటి కెళ్ళి విశ్రమిస్తా'నన్నాడు. మర్నాడే అతను సామాన్లూ అవీ సర్దుకుని వెళ్ళడానికి నిశ్చయించుకున్నాడు. కొత్తసలంలో చేరే టందుకు, యింకా ఆరురోజులువ్యవధుంది. ఈలోగా, యింటి కెళ్ళి, నలుగుర్నీచూచి, డబ్బూ,బట్టా తీసుకుని వెడతాడుట అతన్ని ఇంట్లోదిగవిడిచేటప్పటికి నాలుగుదాటింది. ఆట్రాన్స్ ఫర్ తో వాతావరణంలో దిలాసాతగ్గింది. నాకూ మర్నాడు బైలుదేరి వెడదామాఅనిపిస్తోంది. ప్రేమానందాన్ని వేటవిషయం అడిగి, తొందర్లో ఏర్పాటుచెయ్యించమని కోరడం మంచిదనుకున్నాను. మా రెడ్డి సలహా అడిగాను.

'రామనాథాన్నిచూసి, ఆయన సాయంత్రానికివొచ్చేస్తాడు. కావాలంటే సాయంత్రం అడుగుదువుగాని' అన్నాడు రెడ్డి. అల్లా కొండదాటి, చెరువుదాటి, లోయలో నడుస్తూ వొస్తున్నాం. ఇంతలో నో ముసిలాయన వొగర్చుకుంటూ మాదగ్గర కొచ్చాడు.

'ఈప్రొద్దుటే పులి, బత్తిపోతుని పొట్టనెట్టుకుందండీ స్వాములోరూ!' అన్నాడు. వివరా లడిగాడు రెడ్డి.

'కట్టెలుకొట్టడానికి పోయుండాం మా ఆడోళ్ళు, నేనూ. మేకలకుర్రాడు—మస్తాన్ గాడు మాతో వుండాడు.

బర్రెలని ఆడే తోలుతుండాడు. పొదలఎనక్కి బర్రెపోతు ఎళ్ళిందట. ఆడు వెదుకుతుండగా, పొదల్లో సప్పుడైంది. మస్తాన్ లగెత్తుకొచ్చాడు. మేం గొడ్డళ్ళూ అవీ తీసుకుని పరుగులెత్తాం. బర్రెపోయింది. పులిజాడేలేదండి, యిసిత్రం—అడుగులు గుర్తులుండైలెండి—"

"ఎంతదూరంలో?"

"అడవిమొగలోనేనండీ—రెండుకోసులు దూరం."

అప్పటికి సూర్యుడస్తమిస్తున్నాడు. ఈవార్త పురస్కరించుకొని, ఆరాత్రే వేట ఏర్పాటుచెయ్యమని ప్రేమానం దాన్ని అడుగుదామని, అతనిబంగళాకి వెళ్లాం. పనిచేసేవాళ్ళ పిల్లలు ఆడుకుంటున్నారు. ఇంకా అయ్యగారు యింటికిరాలే దన్నారు.

"పోనీ, నో వుత్తరం రాసిచ్చిపోదాం" అన్నాను. రెడ్డి నరేనన్నాడు.

"ఒరే, కుర్రాడా, అమ్మగార్ని పిలుస్తావా?"

"ఓ, చెలువుగా డుండారు" అని వాడువెళ్లాడు. పది నిమిషాల్లో నిర్మల చక్కావొచ్చింది. నన్ను చూసి మంద హాసం చేసింది.

"ఇంకారాలేదు" అంది. నిర్మలకంఠం అదే మొదటి సారి వినడం నేను. కంఠం వినకపోయినా బాగుండునే అనిపించింది. అందులో మార్దవంలేదు; మాధుర్యంలేదు. కోకిల కంఠంకాదు.నోవిధంగా నెమిలికంఠంలావినిపించింది.అందులో కొంతబొంగురతనం; మసీదులోడోలువాయిస్తేమారుమ్రోత లాగా—జీర వున్నది. సౌందర్యానికి నోర్వలేక, సరస్వతి

ప్రాధేయపడి ఆ కంఠాన్ని పాడు చెయ్యమని కోరినట్లు... లేక ఆతృతతో, కొత్తదనంతో, సిగ్గుతో పగిలిన కంఠమా? కుర్రాడికి సంజ్ఞచేసి, కుర్చీలు, బల్ల బైట వేయించింది.

నల్లరంగు, పల్చటిచీర నిండుగాకప్పుకుంది. చేతికి రెండే గాజులు—వొకటిబంగారంది; రెండోది ఎఱ్ఱప్లాస్టిక్‌ది. విషాదంతో వొణికేపెదవులు తీవ్రంగా లోకాన్ని శాసించే నాసాపుటాలు. కామాన్ని జుట్టుముంగురుల్లో మెలితిప్పి బంధించినట్లు కనబడని పాపిడ. నే నెప్పుడూ మరిచిపోని, ఇంద్రజాలంతో తళుక్కుమనే ఆ మె నేత్రాలు—అన్నీ సంధ్యలో అసహజంగా స్వప్నంలోలాగా, మాయగా కనిపించాయి.

"వొస్తుంటారు. కూర్చోండి; టీ పెడతాను" అంది.

"అప్పుడే రెండుసార్లయింది. శ్రమపడకండి" అన్నాను.

నిర్మలకళ్ళల్లోనవ్వు చెక్కిళ్ళమీదికిజారింది. ఈఅల్పమైనశరీరంలో, యీ లేత జీవిలో, యింతశక్తి, యింతబలం, యింతతృష్ణ, అడివిని దహించివేసే ప్రేమజ్వాలా!

"కాగితం, కలం యిప్పిస్తారా?" అన్నాడు రెడ్డి. ఆవిడ యింట్లోంచి లెటర్‌పాడ్, పెన్ తీసుకొచ్చి బల్లమీద పెట్టి, లోపల గుమ్మంలో కెళ్ళి నిలబడింది.

"మీకిక్కడ వొక్కరికీ భయంగా వుండదూ?" అని లోపల ప్రశ్న నిర్మాణంచేసుకున్నా కాని, బైటికి అడగలేకపోయ్యాను. ఉత్తరం వ్రాశాను—

అయ్యా,

ఈ వుదయం పులి అడవిలో బర్రెను చంపి తీసుకుపోవడం చూసినవాళ్ళు నాతో చెప్పారు. ఈరాత్రి, అది

మన అడవిలోనే వుండొచ్చు. అంచేత, యీవుత్తరంచూసు కున్నతక్షణం మీరు వేటసన్నాహంచేస్తారని ఆశిస్తున్నాను. మధుసూదనానికి ట్రాన్స్ఫరైంది; తనవొంటోకూడా బాగా లేదన్నాడు; ఛార్జియిచ్చేశాడు. రేపేప్రయాణంఅవుతాడుట అంచేత సర్దుకొని రెస్టుతీసుకుంటాడు. కాబట్టి యీ రాత్రి వేటకి చంద్రా రెడ్డి, నేను, రాఘవులు, శ్రీహరి సిద్ధంగావుం టాము. మిగత ఏర్పాట్లన్నీ రెడ్డి స్వయంగాచేస్తానని హామీ యిచ్చాడు. నేనుకూడా వేటముగిస్తే, రేపో మాపో వెడదామను కుంటున్నాను. ఈవుత్తరానికి అన్యథా ఎంచరనుకుంటాను.'

ఉత్తరం మడిచి, కలంమూసి బల్లమీద పెట్టాను. సూర్యుడు అస్తమించినట్లు, పడమటి ఆకాశంలో మేఘాలు బాణసంచా కాలుస్తున్నాయి. పవిత్రమైనరక్తంతో సంధ్యా దేవి బొట్టుపెట్టుకుంది. ఆకాశంలో పూర్ణచంద్రుడు కన్నుతెరి చాడు. ఎఱ్ఱటిమేఘాలు చంద్రుడిమీదికి పాకి, బంగారుతీగె లతో అలంకరించాయి. అడివిచీకట్లు మాచుట్టూఅలుముకుని, నిర్మలచీరనలుపులో కేంద్రీకరిస్తున్నాయి. ఆ చీకటిని భేదించ గల నిర్మల నేత్రాలమెరుపు తళుక్కుమనడం మిగిలింది.

ఉత్తరం ఆమె కిచ్చాను.

'రాగానే వారి కివ్వండి.'

తల పంకించి—అడివి నిట్టూర్చినతీక్ష్ణం—

'మీరూ చూడొచ్చు'

అని నేనూ రెడ్డీ వెనక్కి మళ్ళీ నడవడం సాగించాం. పదిగజాలు వెళ్లాక వెనక్కి తిరిగాను; రెడ్డి నా మెడని ముందుకి తిప్పాడు. కాంప్ దగ్గిరికి వొచ్చేశాం.

భోజనాలుచేసి వెన్నెట్లో కబుర్లు చెప్పాగుంటూ కూర్చున్నాం. ప్రేమానందంగుర్రంమీాదచక్కా వొచ్చాడు. గురవయ్య, మరో నాలుగు గుర్రాలు సిద్ధంచేశాడు. రెండు పెట్రొమాక్సులైట్లు తీసుకొని, అరడజనుమంది కూలీలు, తుపాకులు, బల్లాలు, వల తీసుకొని, రెండు మేకపోతుల్ని తోలుకుంటూ నడిచారు.

ఫ్లాస్కులో టీ పోసుకుని, బిస్కట్లు, డబ్బారసుక్కలు, పిస్టల్సు తీసుకొని మేం గుర్రాలమీాది కెక్కేటప్పటికి పదకొండైంది. గురవయ్య, ప్రేమానందం, శ్రీహరి బాగా ఆరితేరిన కాతులు—అంచేత ఆ ముగ్గురూ ముందుగా వెడుతున్నారు. నేను, రాఘవులు, రెడ్డి కబుర్లుచెప్పుకుంటూ వెనక మెల్లిగా 'ట్రాట్'లో వెడుతున్నాం. అరగంటలో అడివిలో ప్రవేశించాం. గియ్యమని భయంకరంగా కీటకాల రొద; వెన్నెలని చొరనివ్వని దట్టంగా అల్లుకున్న అడివి—ఆకులమధ్యనుంచి పరీక్షగాచూస్తే, చంద్రుడిక్రీగంటిచూపులు అగుపడ్తాయి. క్షణక్షణం ఏదో మృగాన్ని ఎదుర్కొన్నట్లు భ్రమ—తీరా ఏమీాపుండదు. ఆ అనుభవం భయంగా చిత్రంగా వుంటుంది. ఎప్పుడూ రాని తెగింపుకూడా వొచ్చిందినాకు. ప్రేమానందం చెట్లమధ్యనిలిచిపోయ్యాడు. అందరం గుర్రాలుదిగి, ముందుగా వొచ్చిన అరడజను బంట్రోతుల్ని దీపాలతో అక్కడవొదిలేశాం. మిగతావాళ్ళం మేకపోతుల్ని తోలుకుంటూ ఫర్లాంగు నడిచాం. ఒకచెట్టుకి గురవయ్య మేకపోతుని కట్టేశాడు. అరఫర్లాంగుదూరంలో

ప్రేమానందం రెండోపోతుని మరోచెట్టుకికట్టేసి తను ఇరవై గజాలదూరంలో పెద్దచెట్టు మొగలోకిఎక్కి కూర్చున్నాడు;

నాకు చెట్లపై కూర్చోడం చేతకాదు. నాకోసం రెడ్డి వలతో చెట్టుకొమ్మలమధ్య వుయ్యాలఅమర్చాడు. అందులో నేను, రెడ్డి కూర్చున్నాం. గురవయ్య, రాఘవులు, శ్రీహరి మొదటిపోతుదగ్గర చెట్టుమీాది కెక్కారు. గుసగుసలు తప్ప బిగ్గరగామాట్లాడం వల్లకాదన్నారు. నాకూ పిస్టల్ ఇచ్చారు. సమయంవొస్తే దాన్ని వుపయోగించగలనన్న ధైర్యం నాకు లేదు. దానివునికి నాతోటివారికేనా వుపయోగపడుతుందన్న ధీమావల్ల నేను నిర్భయంగావున్నా, లోపల బెదురుగానే వుంది. కాని, పులి—అందులో, అదిముసలిపులిట—యింత ఎత్తు చెట్టుమీాదికి ఏం ఎగురుతుంది? పులిభయం వొక్కటే కాదు నన్నుపట్టుకున్నది. కొమ్మలమీాద పాములుంటే! చప్పుడైనప్పుడల్లా వూపిరిబిగపెడుతూ అల్లాగే గంటకూర్చున్నాం. ఏమీా జరగలేదు.

అడివికాసిన వెన్నెలకేసి చూచాను. వెన్నెల అందం ఆనాడు చూసినట్లుగా నేనెప్పుడూచూాళ్ళేదు. ఎన్నడూరాని ప్రియుడికోసం వేచియుండిన కన్యకలోని మనోనిశ్చలత్వం, ఆ వెన్నెటోవుంది. కాలంగడువదు. ఆవలింతలొస్తున్నాయికాని నిద్రరాదు. గుండెలు కొట్టుకుంటున్నాయి. కాని జీవం లేదు. గడియారంకేసి చూశాను. అడివికి హడిలిపోయి తిరగడం మానేసిందేమోనని! మానలేదు. వొంటిగంటైంది.

ప్రేమానందాన్ని గురించిఆలోచించాను.అతనుచాలా ధైర్యవంతుడిలా తోచాడు. ఏం ధైర్యంవుండి ఏం ప్రయోజ

నం! భార్యముందు పిరికిపంద—కావల్సినదాన్ని సాధించేశక్తి అతనికి లేదు. అతనికి ఏ ముహూర్తాన నామకరణంచేశారో పెద్దలు, అతనిజీవితంలో ప్రేమాలేదు. ఆనందంలేదు. అతని స్థానంలోనే వున్నట్లు వూహించుకొని బాధపడ్డాను. ఆ పరిస్థితుల్లో, ఎవరుమాత్రం ఏం చేయగలరు? భార్యని శంకించగలడు. కాని ఋజువుచెయ్యలేడు; భార్యని ద్వేషిస్తాడు. కాని ప్రేమని వొదులుకోలేడు; ఆమెని కలవలేడు. కాని, ఆమెని విడిచిపెట్టనూలేడు.

పులిగర్జనవినపడింది. ఉలిక్కిపడి కాళ్లురెండూపైకిలాక్కుని ముడుచుకున్నాను. రెడ్డి చెప్పాడు—అదిపులిగర్జన కాదుట—గురవయ్య పులిమాదిరి అరవడం నేర్చుకున్నాడట. ఆ అరుపు విని నిజంపులి అక్కడికి రావడం జరగొచ్చట.

పులి వొచ్చినా, ఏదిక్కునుంచి వస్తుందో ఎవరికి తెలుసు? నేనుచూడకుండానే, అది రావడం, వెళ్ళడంజరుగుతుందేమో ననిపించింది. అన్నిదిక్కులా పరకాయించి చూశాను. నాకేమీ కనిపించలేదు.

బిస్కట్లుతిన్నాం; రెడ్డి టీ పోశాడు; త్రాగాం మరో సిగరెట్టు ముట్టించాను. వో అరగంట గడిచింది. మరో సిగరెట్టు ముట్టించాను. గురవయ్య మళ్ళా గర్జించాడు. రెండు మూడునిమిషాల్లో తుపాకీ మ్రోగింది. నేను కొమ్మని గట్టిగా పట్టుకుని కళ్ళుమూసుకున్నాను. మరోచోటదగ్గరలో, తుపాకీ మ్రోగింది—కళ్ళు తెరిచాను. దూరంగా వెళ్ళిపోతోందిపులి మేకపోతుని వీపుమీదలాక్కుని. వెనకభాగంమాత్రం నాకు కనబడింది. మరోసారి తుపాకీ మ్రోగించి, చెట్టుమీదనుంచి

ప్రేమానందం దుమికి, పొదవైపు పరుగెత్తాడు. రెడ్డికూడా దూకాడు; అందరూదిగారు; నన్నూ దించారు. పదినిమిషాల్లో ప్రేమానందం తిరిగొచ్చాడు.

'పోతునిచంపి, వదిలేసిపోయింది-మన దెబ్బలు సరైన చోట్ల తగల్లేదు. కుంటుతూ పోయింది' అన్నాడు.

'దెబ్బతిన్నపులి చాలాప్రమాదం, ఈరాత్రికి వెనక్కి పోదాం-'అన్నాడు రెడ్డి. ఆ అనుభవంచాలన్నా, నేకూడా. అపూర్వమైన అనుభవాన్ని కలగజేసినందుకు ప్రేమానం దాన్ని 'థ్యాంక్' చేశాను. అంతటితో వేటముగించి, వెనక్కి మళ్ళాం. కాంప్‌లోకి చేరుకునేటప్పటికి తెల్లారినాలుగైంది.

తేయాకు లేకపోయింది. కాసిని వేడిపాలుతాగి పడు కున్నాం. తీవ్రంగా నిద్రపట్టేసింది. తొమ్మిదైందో పదైందో గుర్తులేదు; ఎవరో లేపినట్లనిపించింది. మిగతా అందరూలేచి పనులు చేసుకుంటున్నారు. వెడుతున్నానని చెప్పడాని కొచ్చాడు మధుసూదనం. లేచి కళ్ళుతుడుచుకున్నాను.

'అప్పుడే?' అన్నాను.

'ఈసారి వెకేషన్‌కి మావూరు రండి. పర్లాకిమిడిలో ప్రసిద్ధమైన అడవిమృగాలు వున్నాయి'

'అల్లాగే'

'మీరింకా రెండురోజులుండండి—మా వాళ్ళందరి తోనూ-నేనుకూడా వుండనా-వాళ్ళందరికిచిన్నబోయినట్లుం టుంది' అన్నా డతను.

'నాకుసెలువుపడదు. చూడవలసినవింతకూడాచూశాను. నేనూ సాయంత్రం వెడదామనుకుంటున్నా'

మధుసూదనం వెళ్ళిపొయ్యాడు.

'ఎప్పుడైనా వుత్తరం వ్రాస్తూండు-మీ అనుభవాలు చదువుకునైనా తృప్తిపడతాను' అన్నాను. అతను నవ్వుతూ వెళ్ళాడు.

నేనింకా ఒకటిరెండురోజులుందామనుకున్నా. నన్ను గట్టిగా చంద్రారెడ్డి వుండమనలేదు. సర్వేకి బైలుదేరమని వాళ్ళఆఫీసర్ రామనాథయ్యర్ ఆరోజేప్రయాణంకట్టాడట. వాళ్ళు టూర్‌చేస్తుంటే నాకేం కాలక్షేపంగాదని, అందరి దగ్గరా సెలవుతీసుకుని, ఆ మధ్యాహ్నం మూడింటికే నేనూ ప్రయాణమయ్యాను. రెడ్డి పెట్టెబండి తెప్పించాడు. బెడ్డింగ్ అందులోపడేసి కూర్చున్నాం. బండి కదిలింది. ప్రేమానందంతో మరోసారి చెప్పి, గుడ్‌బైకొట్టడం మంచిదేమో, అన్నాను రెడ్డితో.

'నీకింకాచిన్నతనం పోలేదురా-నిర్మలనిచూడాలని-అవునా?' అన్నాడు రెడ్డి, నవ్వుతూ. నేనూ నవ్వేశాను.

'రైలుకింకా అరగంటేటైముంది. ఆలస్యంచేశావంటే తెల్లారేదాకాప్లాట్‌ఫారంమీదగడపాలి,నీయిష్టం'అన్నాడు.

'తిన్నగా, స్టేషన్‌కే' అన్నాను.

రైలొచ్చింది, ఎక్కాను.

'పట్నంనుంచి, చుట్టలపెట్టెలు పంపు' అన్నాడు.

'నేను తిన్నగా పట్నం వెళ్ళడంలేదు. మధ్యలో దిగి మేనమామనుచూసి, రెండురోజులుండివెడతా' నన్నాను.

రైలు కదలడానికి సన్నాహంచేస్తోంది.

'ఇంతకీ అసలువిషయం అడగడం మరిచేపొయ్యాను. 'ఎక్స్' ఎవడు?' అనడిగాడు రెడ్డి.

'నీకు తెలీదా?'

'నాకు నిజంగా తెలీదు.'

డిటెక్టివ్ నవల్సులో అయితే, కథచెప్పినవాడే హంతకుడు. దానిప్రకారం నేనన్నమాట'అని బిగ్గరగా నవ్వాను.

రైలు కదిలింది.

'నీమొహం' అన్నాడు రెడ్డి.

నా మొహానికొచ్చిన తిరకాసేమిటా అనుకుని మొహం తడిమి చూసుకున్నాను.

దూరమైపొయ్యాడు-అతను. అడివి, నిర్మల, వెన్నెల పులి, పెట్రొమాక్స్, గురవయ్య, మేకపోతు, చల్లటికొలను నల్లటిచీర, ఎర్రటిసంధ్య—అన్నీ మసగలోకిజారిపొయ్యాయి. రైలు మెలికి తిరిగింది. అదుగో దూరంగా, ప్రేమానందం బంగళా కాబోలు. దానిపక్క కొండ; కింద చెరువు.

ఆ నీళ్ళలో నిర్మల ప్రతిబింబం పడిందికదా-ఇంకా, దూరమైపోయింది. అడివిలో కలిసింది ఆకాశం.

* * * *

మేనమామగారివూళ్లో రెండురోజులుండి, శనివారం మధ్యాహ్నం, మూడింటికి పట్నం చేరుకున్నాను. వెళ్ళగానే గుమ్మంలో పోస్టుమన్ నిలబడ్డాడు. రిజిస్టర్డ్ కవరొచ్చిందిట. నిన్న చూసి తిరిగెళ్ళిపోయాడుట. సంతకంపెట్టి, అతను వెళ్ళగానే, చించి చూశాను.

'ఇంత జరిగాక నే నింక ఎవ్వరికీ దక్కను నా పిచ్చి మధు! నీకోసం యిన్నాళ్ళూ నాప్రాణాలు నిలబెట్టుకున్నాను. నన్ను భగవంతుడు పుట్టించగూడదు. నన్నొకదాన్ని పుట్టించి వూరుకోగూడదూ? నిన్నూ పుట్టించాడు. నువ్వు నాజీవితంలో కెందుకొచ్చావు-నన్ను ప్రేమించడానికి కాదు. నన్ను చంపడానికి. నిన్ను చూడగానే అనుకున్నాను - నాపాలిట యమధర్మరాజువని. నీకౌగిలింతల్లో, హస్తాల్లో బిగించి, నలిపిచంపుతావనుకున్నాను. అప్పటికప్పుడే పెండ్లి స్థిరపడిపోయింది.

నన్ను రోజాపువ్వం అనేవాడివి. ఆయన ముల్లు, నువ్వు మధుత్రాగే తేనెటీగవు. ఎంతకాలం బ్రతకనిస్తారు. నాన్నతో చెప్పి, నిన్ను అత్తారింటిదగ్గరగా తెచ్చుకున్నాను. ఆయన వొచ్చినప్పు డల్లా, వేధించుకు తినేవాడు. ఏడాది గడువు కోరాను-పాపం! ఎంతమంచివారు! సరేనని నన్ను తాకకుండా వదిలేశారు. దూరంగా నక్షత్రంలా నిన్ను ప్రేమిస్తాను. నాకింకేమీ వొద్దు అనేవాడవు కాని, నిజంగా అల్లా వుండేవాడివి కావు. నాకు దగాచేసుకోడం చేతగాదు. నాకు నువ్వే కావాలి- వొక్కక్షణం - తరువాత తృప్తితో వూపిరి పూర్తిగా వొదిలేస్తాను. నీలా, దూరంగా ఆరాధన, స్నేహం, చూపులు, కవిత్వాలు నాచేతకావు.

ఆయనకి యీ వుద్యోగం అయింది. నాన్నతో చెప్పి, నిన్నూ యిందులో వేయించుకున్నాను.

ఆయనపాలిటి చిరుతపులిని నేను - నన్ను బోనులో వుంచి వినోదిస్తారు. నువ్వు స్వేచ్ఛగా అడవిలో విహరించే మొగపులివి. మనిద్దర్నీ విడదియ్యడమే ఆయన వుద్యోగం. నీల

గిరిలో నువ్వుండగా నన్ను కాపరానికి తీసికెళ్ళలేదు. తీసికెళ్ళ మని బ్రతిమలాడాను. సరేనన్నారు. నిన్ను ముందు బదిలీ చేసి మరీ కాపరంపెట్టారు.

మళ్ళా యిద్దరం నీ సన్నిధానంలోపడ్డాం. నా వ్రతం ఫలించింది. నిన్ను చూస్తూ; నువ్వువొదిలిన శ్వాసపీలుస్తూ, నే జీవిస్తున్నాను.

మీా పట్నంమిత్రుడి ధర్మమాఅంటూ వొక్క రాత్రి నీతో గడిపే అవకాశం చిక్కింది. ఆయన బోను తెరిచి, వేటకి వెళ్ళాడు. నేనా అవకాశం వొదులుకుంటానా?- నా మధుని తెచ్చుకున్నాను. నాజన్మ తరించింది-ఆ వెన్నెల, ఆ అందం నీ కళ్ళల్లో కసి, నీ అధరాల్లో మధు-నిన్ను ధ్వంసంచేసేటం దుకు పురిగొల్పాయి. మంచుని, మధునీ పీల్చుకుని వికసించిన మొగ్గలాగైంది నా మనస్సు. దాన్నిహరించి, నాశనంచేసి, శరీరంమట్టుకు ఆయనకోసం విడిచివెడతావా దొంగా!

మర్నాడు మధ్యాహ్నం, ఎన్నడూ లేంది, ఆయన ముందు చలించాను. రాత్రి నీతో అనుభవం జ్ఞాపకానికొచ్చి నన్ను రెచ్చగొట్టింది. ఆయనతో చలగాటం ఆడాను-మభ్య పెట్టాను. లాలించి, కొంటెగాచూసి ఆయన్నిపురిగొల్పాను. పులిగర్జనతో మహారణ్యం రేగినట్లు, ఆయన ఆశ్చర్యపడి ఇదే మిటా అనుకుని, ఎన్నాళ్ళనుంచో అణచిపెట్టిన కామంతో, భూకంపంలాగ, అగ్నిపర్వతంలాగ, నామీాది కొచ్చేశాడు. నేను గ్రహించుకున్నాను-పొరబాటు చేశానని. నాగర్వానికి పొగరుకి తగిన శాస్తి భగవంతుడు చేశాడనుకున్నాను.

ఆయన రాక్షసత్వం నేను సహించలేకపోయ్యాను. విదిలించుకుని, తోసిపారేసి పరుగెత్తాను. ఆయన మరింత పేట్రేగి నన్ను తరిమారు.

"రాత్రి పులిమాదిరి తప్పించుకు పారిపోదామను కున్నావేం?" అన్నారు.

నేను దొరికితే ఆయన చంపేద్దురు – నీకోసం ఏమీ మిగల్చకుండా. కాని, మధూ; నా వెర్రిమధూ! నిన్ను తాకిన యీశరీరాన్ని మరొకరికివ్వడం నాచేత కాదు. నేనుజారిణిగా వుండలేను. రహస్యంబ్రతుకునావల్లగాదు. స్వేచ్ఛగాఅడివిలో సింహంలావిహరించాలి. నీప్రేమ నన్నుపతివ్రతనిచేసిందంటే నమ్ముతావా? పెండ్లినన్నుజారిణిగాచెయ్యబోయింది. పెండ్లిని ధిక్కరించడమంటే మరణించడం, మధూ, మాటలుకాదు.

"ఇప్పుడుకాదు, రాత్రి"–అని వీధిలో కొచ్చేశాను. ఆయనల్లా ఎక్కడికో పిచ్చివాడిలా నడిచి వెళ్ళిపొయ్యారు– పాపం, ఎంతటి పరాభవం, ఎంతటి అసంతృప్తి. ఆలోచిస్తే ఆయనే బోనులో సింహంలా కనుపించారు, నేకాదు.

వ్యవధి దొరికింది – ఈ ఉత్తరం వ్రాసి ముసలిదాన్ని పోస్టుడబ్బాలోపడెయ్యమనినేనుజీవితంచాలించుకుంటున్నా. ఇంకజీవితంతో పెనుగులాడలేను. నీకోసం యింతకాలంబ్రతి కాను. నిన్ను అనుభవించాను. మళ్ళాసంసారంలోపడి దగా చేసి, మోసంచేస్తూరహస్యంగా, దుర్నీతిపాలై, తలవొంపులు భరిస్తూ, రోజులు వెళ్ళబుచ్చుకోడంలో ఏముంది మధూ! ఒక్కక్షణం విశ్వంలోవున్న అందాన్ని భరించి, మధురంగా జీవించి, పవిత్రంగా మరణించడం మంచిది కదూ!

'నిర్మల నూతులో ఎందుకుపడిందోకనుక్కున్నావా?' అన్న ఆకాశరామన్న వుత్తరం నేనే వ్రాశాను. నా కోసం కళ్ళు తప్పుతాయని నే నెప్పుడూ అనుకోలేదు. నా జీవితయథార్థం నీకుతప్ప ఎవ్వరికీ తెలీకపోయినా, నాకు దిగులులేదు. తెలిస్తే ఆయ నెంతబాధపడతారు? నేనుజీవించివుండగా పెట్టినబాధ చాలక, చనిపోయినతర్వాతకూడా ఆయన్ని బాధపెట్టేటంతటి స్వార్థపరురాలను కాదు మధూ. ఇంక నేను నీకుకనబడను. నీ రహస్యాన్ని నాతో, నాలో హతంచేసుకుంటున్నాను మధూ'

ఆ కవర్లో మరో వుత్తరం వుంది.

'మీరు నాపేరు బైటపెట్టకుండా చమత్కారంగా కథ అల్లినందుకు కృతజ్ఞుణ్ణి. దానికి ప్రతిఫలంగా, నిర్మల నాకు వ్రాసిన కడసారి లేఖలో కొన్నిభాగాలు కాపీచేసి పంపుతున్నాను-మీకు పూర్తినిజం తెలీడం మంచిదని. ఉత్తరం వ్రాసిన మరుక్షణాన, నిర్మల ఇంటివెనక కొలనులోపడి ఆత్మహత్య గావించుకుంది. ఆవార్త చెప్పడానికి విచారిస్తున్నాను. స్నానంచేస్తుంటే, లోతులోకిదిగి, ప్రమాదవశంగా మరణించినట్లు పత్రికలు ప్రకటించాయి.

ఇట్లు,
మధుసూదనం.

ఒకటి రెండువిషయాల్లో నేనుపొరబడ్డానని వొప్పేసుకోడం మంచిది. నిర్మల ఇంకెప్పుడూ ఆత్మహత్య తలపెట్టదు, మరణించదు అనేశాను. అది తప్పని నిర్మలజీవితం ఋజువు చేసింది.

ఆత్మహత్య పాపమా, మంచా అని నిర్వచనంచేసి, ఆమెజీవితానికి విలువకట్టే అధికారం నాకేమీ కనబడలేదు.

భర్తని ప్రేరేపించి, అందులోంచి తప్పించుకున్న దృశ్యం స్మరిస్తే భయమేస్తుంది. నా గర్వానికి, పొగరుకి శాస్తి జరిగిందని, తనే అన్నది.

పతివ్రతగా మరణించటమా? జారిణిగా బ్రతకటమా? అదీ ఆమె విషమ సమస్య. సమాధానం ఆమె చెప్పేసింది.

పతివ్రత ప్రేమించటం అనేది మనసాంప్రదాయానికే విరుద్ధం. ప్రేమించడంఅంటే నాబోటి నాగరీకులకేం తెలుసు? ప్రేమలో అవిడితత్వం, ప్రాచీనత్వం వుంటాయి. ప్రేమ తత్వానికి, నాగరికతకీ సమన్వయం కుదరదు. మనం ప్రేమకి విలువకడతాం. దానిలోతులు వితర్కిస్తాం. అర్థంచేసుకుంటాం. ప్రేమించడంగురించి ఆలోచిస్తాం. కాని ప్రేమించడం నాగరీకులచేతకాదు. నిర్మలనిఏబోనులో బంధించగలం? ప్రేమని ఏ నీతి నియమంతో అరికట్టగలం? వొచ్చేటప్పుడు వేళాకోళంగా, నేనే హంతకుణ్ణిఅన్నానురెడ్డితో. ఎంతనిజం? నేనాఅవకాశం కల్పించకపోతే, నిర్మలింకా జీవించేవుండును.

నా కేమీ విచారంలేదు. నా అల్పత్వం, అనావశ్యకత నాకు తెల్లమయ్యాయి. నే కల్పించిన అవకాశంవల్ల, మరొకజీవి విముక్తి పొందాడు-ఆమెభర్త. ఈ విషయాలన్నీ మధుసూదనాన్ని సంబోధిస్తూ, వుత్తరం వ్రాశాను.

కాని వుత్తరంలో నాకు విశ్వాసంకుదరలేదు. యథార్థాన్ని యెదుర్కొన్న తర్వాత, భాష, భావాలు, సానుభూతులు, నైతిక, ఆధ్యాత్మికవిలువలు హాస్యాస్పదంగా గోచరించాయి, మధ్య నే నెవర్ని అని, మన వేదాలు బోధించిన ప్రకారం ప్రశ్నించుకుని, ఉత్తరం చించివేశాను. *